

KOMPENDIUM GIER WIDEO

PORADNIK DLA RODZICÓW I NAUCZYCIELI

PAWEŁ CHILCZUK
ROBERT TURSKI

EDUKACJA 3.0

GRUPA

Poradnik udostępniony na licencji Creative Commons Uznanie Autorstwa – Na tych samych warunkach 4.0 międzynarodowe

Zdjęcia i grafiki (zrzuty ekranu/*screeny*) użyte w poradniku zostały wykonane przez autorów lub użyte na podstawie wskazanych licencji.

LUBLIN, listopad 2019 r.

1.	Wstęp.....	5
2.	Co warto wiedzieć o grach?	6
3.	Wskazówki dla rodziców i wychowawców	9
4.	Społeczność graczy (STEAM, ORIGIN, TWITCH, YT, e-sport).....	10
5.	Przegląd popularnych gier wideo wśród dzieci i młodzieży	11
5.1.	Gry dla użytkowników od 3 roku życia	12
	Agar.io, Bubble.am, Slighter.io (wąż)	12
	Angry Birds.....	13
	Euro Truck Simulator	14
	FIFA/PES	15
	Seria Disney.....	16
	Franczyzy na stronach internetowych (BARBIE, LEGO Ninjago, Minimini i inne)	17
	Pou/Mou	18
	Subway Surfers	19
	Symulator Farmy (FS 2014-2017)	20
	Ślimak Bob	21
5.2.	Gry dla użytkowników od 7 roku życia	22
	Need for Speed/Forza/Gran Turismo i inne.....	22
	Hearthstone.....	23
	LEGO: Przygoda, seria LEGO	24
	Minecraft	25
	Skylanders.....	26
	Transformice!	27
	Unturned.....	28
	World of Tanks.....	29
	Brawl Stars	30
5.3.	Gry dla użytkowników od 12 roku życia.....	32
	Five Nights at Freddy's	32
	League of Legends (LoL).....	33
	Metin 2.....	34
	Pokemon GO.....	35

Spore	37
The Sims	38
Wiejskie życie, Green Farm	39
Fortnite	40
5.4. Gry dla użytkowników od 16 roku życia	41
Gothic	41
Heroes of Might and Magic	42
Team Fortress 2	43
Uncharted	44
5.5. Gry dla użytkowników od 18 roku życia	45
Assassin's Creed	45
Battlefield	46
Call of Duty	47
Counter-Strike: Global Offensive	48
Fallout 4	49
Far Cry	50
Grand Theft Auto	51
Amnesia, The Forest, Outlast, 7 days to die i inne	52
The Last of Us	53
The Elder Scrolls V: Skyrim	54
Wiedźmin 3: Dziki Gon	55
5.6. Inne gry	56
Gry na stronach internetowych	56
Przeglądarkowe MMO (Taern, Margonem, Shakes&Fidget, Howrse, Hero Zero itp.)	57
O nas	58

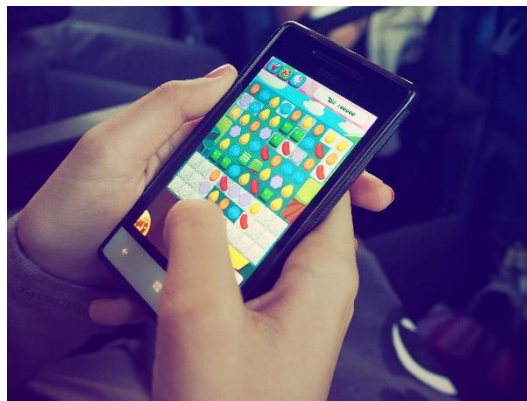
„To Pan też gra!?” – jeden z częściej słyszanych pytanie-okrzyków, kiedy nasi uczestnicy zajęć dowiadują się, że takie pojęcia jak „Steam”, „skórki w ceesie” czy „no-lif’y” nie są nam obce. Ta nieschodząca z twarzy radość graczy, którzy opowiadają o swoich ulubionych bohaterach czy osiągnięciach w grach wideo, nawet wtedy, kiedy szkolny dzwonek obwieszcza już przerwę.

Ten poradnik naprawdę nie powstał przypadkiem. Rodził się w naszych głowach już od jakiegoś czasu. Najpierw przybrał formę „Kompedium gier wideo” na stronie internetowej, później zmienił się w materiał dla uczestników szkoleń z wpływu gier komputerowych, które wspólnie z Pawłem prowadzimy dla nauczycieli i rodziców. Wreszcie teraz nadszedł czas, by zebrane myśli, obserwacje z zajęć dla dzieci i młodzieży „przeleć na papier”. Zgodnie z duchem czasów, na papier elektroniczny w postaci pdf-u, by trafił do jak największego grona odbiorców, bo temat ważny, nie do końca zrozumiały dla grona naszych dorosłych słuchaczy. Więc od raz prosba o udostępnianie, przekazywanie, powielanie i korzystanie z jego treści 😊.

Bo ten poradnik ma być wsparciem dla dorosłych, którzy dopiero zaczynają wprowadzać swoje dzieci w tzw. wirtualny świat, jak także dla tych, którzy troszkę już w nim się zadomowili. Część z nich to wytrawni gracze, ale są i tacy którzy się nim troszkę gubią i szukają prostych wskazówek, jak w tym całym elektronicznym szaleństwie się odnaleźć. Wiele razy po szkoleniach dopytują, na co uważać, które tytuły rekomendujemy dla ich dzieci, czasem po prostu stwierdzają, że to dla nich czarna magia i chyba nic już z tym nie da się zrobić. My jednak wierzymy, że ta garść wskazówek dla rodziców graczy oraz opracowany w ciągu ostatnich dwóch lat wykaz popularnych, współczesnych gier wideo mogą stanowić dla rodziców i nauczycieli drogowskaz po ważnym obszarze życia cyfrowych tubylców.

Ze względu na dynamikę, która jest wpisana w branżę gier, poradnik w tej wersji stanowi jedyne fotografię zainteresowań dzieci i młodzieży grami w latach 2017-2019 r., dlatego też zachęcamy do pogłębiania swojej wiedzy, śledzenia trendów np. poprzez śledzenie naszych stron lub kontakt z autorami.

Dane zawarte w poradniku i idące za nimi wnioski pochodzą z różnorodnych źródeł sieciowych (wybieraliśmy te, które poważnie traktują temat gier), jak także wynikają z naszych przemyśleń po zajęciach z uczniami w ponad 150 szkołach naszego regionu. Warto nadmienić, że tylko w 3 klasach spośród 500 klas na Lubelszczyźnie, które odwiedziliśmy, uczniowie nie wspomnieli o grach wideo jako sposobie spędzania czasu wolnego. A jak już zaczęli opowiadać, to z wrodzoną szczerością i entuzjazmem, skupiali się zarówno na jasnych i ciemnych stronach świata gier. W związku z powyższym nie pozostaje nam nic innego, jak podzielić się tę wiedzą z ich opiekunami.

2. CO WARTO WIEDZIEĆ O GRACH?

Gry wideo zajmują ważne miejsce w życiu dzieci i młodzieży. Świat wirtualny pochłania dużą część ich wolnego czasu, a gdy spotykają się ze swoimi kolegami w szkole czy na podwórku to potrafią godzinami dyskutować o odbytych przy komputerze lub konsoli bitwach czy przeżytych tam przygodach. Warto zwrócić uwagę na ten ważny element ich życia.

Gry, jak każdy inny wytwór kultury – książki, filmy, obrazy, teatr – muszą być dostosowane do wieku odbiorcy. Twierdzenie, iż wszystkie gry z natury są złe dla dzieci jest błędne. Odnosząc to do innych mediów – żaden dorosły raczej nie pozwoli dzieciom oglądać filmów pełnych przemocy, ośmiolatkowi nie da do czytania *Ulisses*a albo *50 twarzy Gray'a*. Tak samo jest z grami wideo.

Gry dzielą się na gatunki, tak jak filmy, ale w ostatnim czasie wiele gier to hybrydy, które mogą łączyć elementy gier fabularnych (RPG), „strzelanek” (FPS), strategicznych, symulacyjnych czy sportowych.

Gry mogą być jednoosobowe (*singleplayer*), jak także wieloosobowe (*multiplayer*, sieciowe). Te ostatnie umożliwiają tworzenie drużyn graczy oraz komunikację za pomocą tekstu i głosu.

Źródło zdjęcia: artubr, gBots en Gamergy 2014,
www.flickr.com/photos/48006568@N05/ (CC BY 2.0)

Gry mogą być uruchamiane na różnych platformach sprzętowych (PC, laptopach, urządzeniach mobilnych czy konsolach). Ich pozyskanie może być legalne (zakup gier w tradycyjnym sklepie lub za pośrednictwem platform/społeczności graczy np. STEAM) lub nielegalne (pobieranie z sieci z niezaufanych źródeł). Świat gier komputerowych to wielki biznes, oferujący graczom oprócz samych produktów, także bogatą ofertę dodatków do gier np. w modelu *free-to-play* produkt jest darmowy, ale

już dodatki płatne. Dany tytuł gry może skupić wokół siebie rzesze fanów, którzy spotykają się na wydarzeniach związanych z grą czy turniejach graczy (e-sport).

Popularność gier komputerowych rośnie, widoczne to jest zarówno w mediach, jak i w codziennych obserwacjach zachowań uczniów np. podczas przerw lekcyjnych. W związku z tym rosną także obawy świadomych dorosłych (rodziców, nauczycieli). To prawda, że zagrożenia dotyczące gier istnieją, warto jednak pamiętać, że kij ma dwa końce i wiedza na temat gier oraz umiejętne ich wykorzystanie może pomóc w procesie nauczania i budowaniu dobrych relacji z uczniami.

Ważną kwestią są treści zawarte w grach komputerowych. Gry mogą w swojej fabule przemycać przemoc, seks, wulgarny język, które są nieodpowiednie dla dzieci (patrz PEGI). Mimo dyskusji na temat wpływu szkodliwych treści zawartych w grach na dzieci warto przyjąć założenie, że taki wpływ istnieje i nie możemy być obojętni, szczególnie gdy dotyczy dzieci, korzystają z gier adresowanych do dorosłych użytkowników. Drugim ważnym problemem jest nadmierne korzystanie z gier, które może prowadzić do uzależnienia. Ten problem wg badań dotyka co dziesiątego ucznia, a jego skutki mają wpływ na funkcjonowanie psychologiczno-społeczne dzieci. W ostatnich kilku latach znacząco wzrósł udział gier rozgrywanych w sieci, gdzie oprócz dobrych znajomych ze szkolnej ławki, uczniowie mogą spotkać nieznanymi z całego świata. Kontakty te umożliwiają wyłudzenie danych, naruszenia prywatności lub zachowania związane z cyberprzemocą, tym bardziej, że młodzi gracze nie podejrzewają „współgraczy” o złe intencje.

Źródło zdjęcia: Kenny Louie, Finally,
<https://www.flickr.com/photos/kwl/> (CC BY 2.0)

Jednym z ostatnich trendów wprowadzanych w grach wideo są tzw. "loot craty" (skrzynki z łupami), które mogą być kupowane już po zakupieniu (lub ściągnięciu, w przypadku gier *free to play*) - są to specyficzne mikropłatności, w których nie płacimy za jakiś przedmiot, a jedynie

za szansę wylosowania jednego z wielu przedmiotów (lepszyc lub gorszych). W skrzyniach znajdują się przedmioty, które zostają przypisane na stałe do ekwipunku gracza, w przypadku wielu gier są to przedmioty, które nie wpływają na skuteczność graczy, a jedynie poprawiają wizualnie np. awatara gracza, jego broń (np. w grze Fortnite), pozwalają szybciej odblokować bohatera/umiejętności. W przypadku wielu produkcji możliwy jest handel tymi przedmiotami (na przykład na rynku społeczności Steam). Mają one realną wartość (czasem liczoną w setkach złotych), toteż w ostatnich czasach zauważa się wzrost zachowań zbliżonych do hazardu wśród dzieci młodzieży. Skrzynki mogą zawierać przedmioty o bardzo małej jak i dużej wartości, ponieważ każda z nich ma swój koszt (za realne pieniądze), to ich masowe kupowanie i otwieranie w celu otrzymania jak najwięcej wartego przedmiotu można porównać do zachowania osób uzależnionych od hazardu. W przypadku gry przez naszą pociechę w produkcji, w których znajdziemy skrzynki z łupami zalecana jest kontrola wydatków naszego dziecka.

Zrzut ekranu z gry uczącej programowania „codeSpark Academy & The Fools”

Zrzut ekranu z gry przeprowadzenia programu kosmicznego „Kerbal Space Program”

Powyższe wybrane zagrożenia nie powinny przysłonić faktu, że wiele z gier stanowi bezpieczną i wartościową rozrywkę, niosąc także walor edukacyjny czy nawet wychowawczy. Gry mogą rozwijać umysł, kreatywność, uczyć planowania czy podejmowania decyzji. Stwarzają warunki do zabawy w grupie rówieśniczej ucząc współzawodnictwa (normy i zasady określone przez twórców gier czy administratorów serwerów), ale także współpracy. Dzięki wirtualnym światom pozwalają graczom odgrywać role lub odwiedzać miejsca, których nie mogliby doświadczyć w świecie realnym. Zastosowane w nich rozwiązania skutecznie motywując od osiągnięcia określonego celu czy wypełnienia zadań. Wreszcie przekazują realną wiedzę z szerokiego zakresu, czyniąc je także narzędziami wsparcia nauczyciela w nauczaniu takich przedmiotów jak historia, geografia, chemia, matematyka, języki obce itd.

3. WSKAZÓWKI DLA RODZICÓW I NAUCZYCIELI

- 1. Rozmawiaj z dzieckiem o grach i stronach internetowych, z których korzysta.
- 2. Buduj zaufanie i autorytet. Nie unikaj tematów dotyczących sieci, wyrażaj swoją opinię opierając się na faktach.
- 3. Śledź najważniejsze trendy dotyczące gier komputerowych.
- 4. Korzystaj z PEGI.
- 5. Naucz dziecko krytycznego podejścia do informacji.
- 6. Przypomnij o innych zasadach, którymi powinno się kierować w sieci, ostrzegaj przed zagrożeniami, m.in. nieświadomą publikacją danych, kontaktem z nieznanymi czy cyberprzemocą.
- 7. Stwórz zasady dotyczące korzystania z gier komputerowych w domu i szkole, zwiększ bezpieczeństwo, np. poprzez instalację programów filtrujących szkodliwe treści.

Opisy gier mogą być wsparciem dla rodziców podczas podejmowania decyzji przy ich zakupie. Szczególnie istotne może być uzupełnienie ich o system oznaczeń PEGI (*Pan European Game Information*), który nie tylko informuje o wieku, w którym powinien być odbiorca, ale także pokazuje, jakie treści prezentuje gra.

Obrazkowa informacja PEGI jest umieszczana na pudełku z grą. System stosują najwięksi producenci konsol oraz wydawcy gier z 30 państw Europy. Poniżej znajdziecie Państwo wszystkie piktogramy używane w systemie. Pierwsze, z liczbami, wskazują w jakim wieku powinien być odbiorca gry, a zamieszczone dalej informują o treściach poruszanych w grze (przemocy, dyskryminacji, narkotykach, przekleństwach itd.).

Gra dla osób w wieku powyżej 3 lat

Gra dla osób w wieku powyżej 7 lat

Gra dla osób w wieku powyżej 12 lat

Gra dla osób w wieku powyżej 16 lat

Gra dla osób w wieku powyżej 18 lat

Hazard

Strach

Narkotyki

Dyskryminacja

Wulgarny język

Online

Seks

Przemoc

4. SPOŁECZNOŚĆ GRACZY (STEAM, ORIGIN, TWITCH, YT, E-SPORT)

Rozrywka komputerowa ma już wiele lat. Minęły już czasy, kiedy gracze kojarzeni byli tylko z zapaleńcami, którzy potrafią przechodzić trudne, mało atrakcyjne tytuły. Gra duża część społeczeństwa, a statystyczny gracz wcale nie jest dzieckiem (tak jest, badania pokazują, że statystyczny gracz to mężczyzna przed 30 rokiem życia). Rynek gier wciąż się rozwija, a wraz z nim

tworzą się społeczności graczy (niekoniecznie wokół jednej gry). Warto wspomnieć o kilku miejscach, które skupiają graczy (zarówno tych młodszych jak i starszych).

Steam, Origin, Uplay itp. To platformy, które obsługują gry - są zarówno serwisem społecznościowym (gracze mają możliwość dodawania się do znajomych, komunikacji, wzajemnego przeglądania swoich profili np. w celu porównania osiągnięć) jak i miejscem, w którym można zakupić gry (funkcjonują jako serwisy, w których można dokonać zakupu, a potem pobrać wersję cyfrową gry).

Młodzi gracze nie odwiedzają już giełd (jak miało to miejsce w latach 90. - to na giełdach handlowano gramami) ani też nie muszą iść do "Empiku", aby kupić grę w pudełku. Wystarczy, że skorzystają z tzw. Kuponu **Paysafecard** i podany na nim kod wpiszą na jednej z takich platform – to doładuje ich wirtualne konto, a stąd już tylko krok do zakupu dowolnej gry. Pamiętać należy, aby (zwłaszcza w przypadku najmłodszych graczy) kontrolować jakich zakupów dokonuje nasze dziecko, bo Paysafecard jest tylko kodem, który może zostać użyty w różny sposób - pozytywnie lub negatywnie.

Społeczność graczy to także wideo z gier, które szczególnie chętnie oglądane jest przez najmłodszych. tzw. "gameplaye" można znaleźć w serwisie **Youtube**. Chociaż wiele osób zastanawia się skąd wzięła się ogromna popularność oglądania tego jak ktoś gra, a samodzielne przechodzenie gier zeszło na dalszy plan, to powody są bardzo proste – po pierwsze: nie trzeba wydawać pieniędzy na daną grę, której rozgrywkę pokazuje nam dany youtuber, po drugie: rozgrywka jest często wzbogacona o komentarz (na bardzo różnym poziomie, znajdziemy zarówno pozytywnych gameplayerów, jak i takich, którzy dzięki kontrowersyjnemu językowi, który często imponuje młodzieży, raczej się dla najmłodszych nie nadaje) i po trzecie: czasem po prostu nie chce się samemu główkować i lepiej jest zobaczyć jak ktoś gra.

Wokół gameplayerów tworzą się społeczności ich fanów, które wspólnie oglądają filmy, komentują je i wchodzą we wzajemne interakcje. Bardzo ważne jest kontrolowanie jakich youtuberów (nie tylko growych) oglądają najmłodszi, czy język, którego używają jest odpowiedni a treści stosowne do wieku odbiorców.

Warto jeszcze wspomnieć o serwisie **Twitch.tv**, który wiele nie różni się od *gameplay'ów* w serwisie Youtube – w zasadzie jedyną różnicą jest to, że Twitch pozwala oglądać rozgrywkę w czasie rzeczywistym (tzw. "stream"). Zdarza się, że w serwisie Twitch znajdziemy transmisje z wydarzeń **esportowych**, czyli profesjonalnych rozgrywek gier wideo (głównie Counter Strike, League of Legends, DotA). Czym poza profesjonalnym graniem jest esport?

Źródło zdjęcia: artubr, Dota 2 en Gamergy,
www.flickr.com/photos/48006568@N05/ (CC BY 2.0)

Esport to branża, która przynosi ogromne zyski. Gracze zrzeszeni są w drużynach, które posiadają swoich sponsorów, a najlepsi mają podpisane gigantyczne kontrakty. Te osoby stają się idolami naszych dzieci – w końcu każdy by chciał grać w gry i wygrywać pieniądze (często w najważniejszych turniejach nagrody liczone są w setkach tysięcy dolarów). Profesjonalni gracze imponują młodym graczom, każdy by chciał być jak oni.

Najmłodszy zapominają jednak o drugiej stronie takiej pracy – podobnie jak w piłce nożnej, za sukcesami najlepszych stoją godziny treningów (grają w zasadzie tylko w jedną grę, aby utrzymać formę, być na bieżąco itp.), ale także duża doza szczęścia - wielu młodych chłopców chciałoby być jak Cristiano Ronaldo, ale do takiego poziomu dochodzą tylko najbardziej zdeterminowani i utalentowani. Rolą rodzica jest uświadomienie dziecku, że poza grą jest jeszcze życie i bycie profesjonalistą to setki wyrzeczeń (z drugiej strony jeśli chcielibyśmy jakoś pomóc w realizacji marzeń, to wyślijmy naszego małego esportowca na turniej jego ulubionej gry jeśli odbywa się on w pobliżu - może w jego lub sąsiednim gimnazjum lub liceum - jeśli zacznie wygrywać, to życie profesjonalnego gracza jest zbliżone do tego jaki prowadzą zawodowi sportowcy. Pamiętajmy, że marzenia się spełniają ;)

5. PRZEGLĄD POPULARNYCH GIER WIDEO WŚRÓD DZIECI I MŁODZIEŻY

W naszym katalogu gier skupiliśmy się przede wszystkim na popularnych wśród dzieci grach. Ich wybór wynika z naszych analiz prowadzonych podczas warsztatów z dziećmi w południowo-wschodniej Polsce.

To także miejsce, w którym będziemy rekomendować mniej znane, ale wartościowe gry, by zachęcić odbiorców do ich wypróbowania.

5.1. GRY DLA UŻYTKOWNIKÓW OD 3 ROKU ŻYCIA

Tytuł	Kategoria wiekowa	Informacje o zagrożeniach, oznaczenia PEGI
Agar.io, Bubble.am, Slighter.io (wąż)	3	Inni gracze mogą mieć wulgarne nicki. Gra raczej nie zawiera zagrożeń dla dzieci.

Rodzaj gry: wieloosobowa gra zręcznościowa – gra polegająca na wykorzystaniu refleksu gracza uruchamiana w przeglądarce lub przez stosowną aplikację na urządzeniach mobilnych.

Agar.io (Bubble.am lub Slighter.io – wąż) to bardzo prosta gra zręcznościowa, w której gracz wybiera swoją nazwę i zaczyna jako niewielka „komórka” i przy pomocy myszki stara się nią tak sterować, żeby najpierw pożreć jak najwięcej małych komórek pojawiających się w losowych miejscach na mapie i zwiększyć swoją objętość, a następnie starać się pożreć komórki kontrolowane przez innych graczy. Należy jednak uważać, żeby samemu nie dać się „zjeść” innym, większym komórkom graczy. Im większa jest komórka, tym wolniej się porusza. Komórka gracza może się dzielić, aby szybciej się poruszać lub pozwolić mu uciec z trudnej sytuacji.

Za zwiększanie objętości gracz otrzymuje punkty, które umieszczają go na tablicy wyników po prawej stronie ekranu. Gra się nie kończy i przez cały czas jej trwania, gracz może pochłaniać inne komórki. W momencie, kiedy jego komórka zostaje „zjedzona” gracz rozpoczyna zabawę od początku.

Jest to niesamowicie wciągająca gra, która pozwala na dobrą zabawę każdemu, kto ma dostęp do przeglądarki internetowej lub odpowiedniej aplikacji mobilnej. Jedynym zagrożeniem dla młodego odbiorcy wydają się nazwy graczy, które mogą przekazywać nieodpowiednie treści.

Tytuł	Kategoria wiekowa	Informacje o zagrożeniach, oznaczenia PEGI	
Angry Birds	3	Gra zawiera mikropłatności – należy uważać mając podłączoną kartę kredytową do konta.	

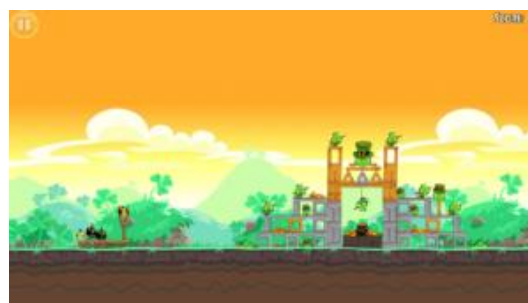

Rodzaj gry: zręcznościowa gra mobilna – gra na telefony komórkowe i tablety, w której gracz musi pokonywać kolejne przeszkody. Uzależniona jest przede wszystkim od jego zręczności i refleksu.

Angry Birds to gra zręcznościowa, w której zadaniem gracza jest trafienie tytułowym, znanym z bajek, "wkurzonym ptakiem" w przeciwników, którymi są

świnie. Konflikt między tymi zwierzętami narodził się z powodu kradzieży ptasich jaj przez świnie. Gracz ma do dyspozycji różnych bohaterów - ptaki, które dysponują wieloma zdolnościami (wybuchają, potrafią nietypowo latać itp.), których musi wystrzelić z procy pod odpowiednim kątem i z odpowiednią siłą w kierunku świń (często chowających się za różnymi fortyfikacjami). Zestrzelenie wszystkich wrogów pozwala przejść do kolejnego etapu. Gra ma kreskówkową grafikę, przyjazną nawet najmłodszym.

Angry Birds zawierają mikropłatności, toteż należy uważać w przypadku karty podpiętej do konta Google. Gra łączy się też ze społecznością "Crystal", w której gracze mogą publikować swoje najlepsze wyniki i osiągnięcia, a także mierzyć się z innymi przeciwnikami w pojedynkach online. Gra nie jest edukacyjna, ale wystrzeliwanie ptaków, można potraktować jak wprowadzenie do zasad działania grawitacji (wystrzelone z procy ptaki wykonują

lot paraboliczny, nie mogą lecieć w nieskończoność).

Tytuł	Kategoria wiekowa	Informacje o zagrożeniach, oznaczenia PEGI	
Euro Truck Simulator	3	Gra to rozbudowany symulator ciężarówki, który nie niesie zagrożeń dla młodych użytkowników.	

Rodzaj gry: symulator – gra, która symuluje rzeczywiste wrażenia, jakich można doświadczyć w realnym świecie.

Euro Truck Simulator oraz Euro Truck Simulator 2 American Truck Simulator to gry symulacyjne, w których gracz zostaje właścicielem firmy przewozowej. Początkowo zaledwie jedną ciężarówką, z czasem staje się baronem przewozowego imperium.

Zadaniem gracza jest przewiezienie towarów z punktu A do punktu B w określonym czasie, tak aby nie zniszczyć ładunku. Ciężarówki prowadzi się po rzeczywistych mapach – Europy lub Stanów Zjednoczonych, dzięki czemu młodzi użytkownicy mogą poznać geografię. W miastach mogą też z daleka zobaczyć charakterystyczne dla nich zabytki oraz panoramę. Poza nauką geografii gra rozwija umiejętności planowania czy... uczy jeżdżenia zgodnie z przepisami – za zbyt szybką jazdę, przejazd na czerwonym czy stłuczkę gracz zostaje ukarany mandatem, a za dostarczenie przesyłki w nienaruszonym stanie dostaje wyższe wynagrodzenie.

Ciekawostka: w zależności od wybranego miasta startowego zmienia się rejestracja pojazdu, który prowadzimy (*screen* obok prezentuje pojazd zarejestrowany w... Lublinie, w tle widać Wieżę Trynitarскую i Bramę Krakowską).

Tytuł	Kategoria wiekowa	Informacje o zagrożeniach, oznaczenia PEGI	
FIFA/PES	3	FIFA/PES to serie gier piłkarskich, w których gracz ma możliwość pokierowania drużynami piłkarskimi z całego świata – gry nie zawierają kontrowersyjnych i groźnych dla młodego odbiorcy treści.	

Rodzaj gry: sportowa (piłka nożna) – symulator piłki nożnej, w którym gracz rozgrywa mecze przeciwko komputerowi lub innej osobie (przez Internet lub sterującej swoją drużyną przy użyciu drugiego kontrolera).

FIFA lub PES (Pro Evolution Soccer), to gra w której znajdziemy setki drużyn i tysiące piłkarzy z całego świata. Jej kolejne odsłony pojawiają się co roku i wprowadzają zmiany w rozgrywce lub grafice. Zawsze jednak gracz ma możliwość poprowadzenia swojej drużyny w meczach pucharowych czy ligach. Grafika, animacja i praca kamery pozwalają bardzo wczuć się w mecz – można się odnieść wrażenie jakby się prowadziło drużynę w prawdziwym, transmitowanym na żywo spotkaniu. Jest to bardzo popularna gra wśród młodego pokolenia – szczególnie wśród osób żywo zainteresowanych piłką nożną.

Gracze mogą nauczyć się również kilku wartościowych rzeczy: poznać zasady gry w profesjonalną piłkę nożną (na WF-ie nikt nie raczej nie przejmie się spalonymi), nauczyć się pracy w grupie i kooperacji (w przypadku gry w trybie wieloosobowym), a nawet wyrobić w sobie postawę patriotyczną – wygrywając polską reprezentacją narodową Puchar Świata.

Chociaż gra nie zawiera kontrowersyjnych treści, to warto uświadomić sobie, że jest przesycona reklamami, co może być pretekstem do rozmowy na temat *product placementu* i świadomej konsumpcji.

Innym problemem, który może sprawić rodzicom FIFA lub PES są coroczne wydatki na te gry. Dlaczego coroczne? Ponieważ nowa edycja gry pojawia się regularnie i nie różni się zwykle bardzo od poprzedniej. Warto uświadomić dzieciom, że nie muszą mieć najnowszej wersji (z uaktualnionymi składami, lekko poprawioną grafiką czy nieco lepszymi animacjami), żeby bawić się równie dobrze i poczekać kilka lat aż ta, którą posiadają zestarzeje się nieco bardziej.

Tytuł	Kategoria wiekowa	Informacje o zagrożeniach, oznaczenia PEGI	
Seria Disney	3	Gry są przeznaczone zwykle dla najmłodszych, zdarzają się jednak takie, które zostały zakwalifikowane jako PEGI 7 lub 12, należy zwrócić uwagę na oznaczenie.	

Rodzaj gry: różne – od zręcznościowych przez logiczne po wyścigi.

Opis gry: Disney od lat 80. wydaje różnego rodzaju gry oparte na swoich filmach animowanych (obok *screenshot* z gry Król Lew z 1994 r. tego producenta). Znajdziemy wśród nich bardzo różne gry – od wyścigów po gry przygodowe. Każda jednak zwykle jest związana z bohaterami, których znamy z ekranu kina lub telewizora. Zwykle są skierowane

dla najmłodszych odbiorców, ale bywają i takie, które są zalecane dla starszych użytkowników. Za każdym razem należy sprawdzić oznaczenia PEGI.

Ostatnio jedną z najpopularniejszych gier jest Disney Infinity – gra przygodowa, która jest bardzo podobna do gry Skylanders – gracz może korzystać z figurek kolekcjonerskich, które po postawieniu na specjalnej podstawie, pojawiają się w grze. Zakupy kolejnych figurek mogą się wiązać ze sporymi kosztami, podobnie jak dostęp do kolejnych plansz (światów) – ten otrzymujemy w postaci małego „klocka”, który również musimy położyć na specjalnym czytniku, aby móc zagrać. Według recenzji gry, chociaż jest nudna i monotonna dla starszych graczy, to najmłodszym może się bardzo podobać, a dla rodziców być dużym obciążeniem finansowym.

Tytuł	Kategoria wiekowa	Informacje o zagrożeniach, oznaczenia PEGI	
Franczyzy na stronach internetowych (BARBIE, LEGO Ninjago, Minimini i inne)	3	Raczej brak zagrożeń, możliwe mikrotransakcje, ponieważ jednak na stronach są dostępne różne gry, warto sprawdzić w co gra nasze dziecko.	

Rodzaj gry: gry przeglądarkowe- gry w które można grać w przeglądarkach internetowych, różne rodzaje – od logicznych po zręcznościowe.

Opis gry: Gry z serii Barbie, LEGO Ninjago, Minimini znajdziemy na oficjalnych stronach internetowych producentów. Są to krótkie gry przeglądarkowe, które zwykle nie zawierają treści nieodpowiednich dla dzieci (wiadomym jest, że producenci zabawek nie chcą być kojarzeni z nieodpowiednimi treściami).

Gry z serii Barbie są skierowane głównie do dziewczynek, znajdziemy tam „ubieranki”, czyli gry, w których ubieramy lalki, różne wariacje na temat „Tetrisa” czy „trzech w rzędzie”. Należy jednak uważać na jakiej stronie gra nasze dziecko, ponieważ na stronie oficjalnej czyli <https://play.barbie.com/pl-pl/games> raczej nie znajdziemy gier nieodpowiednich dla dzieci, natomiast na innych stronach jak na przykład <http://barbie.grajteraz.pl/> znajdziemy już bardzo różne gry, jak na przykład gra, w której gracz wciela się w Kena, który musi pocałować chorą Barbie w momencie kiedy pielęgniarka obok nie patrzy. Dzięki temu zbiera punkty leczenia, a Barbie zdrowieje. Gra jest kolorowa i przyciąga uwagę, ale raczej nie nadaje się dla najmłodszych.

Na stronie oficjalnej Minimini znajdziemy różne gry z bohaterami bajek z tego kanału. Znowu będą to „ubieranki”, gry, w których razem z postaciami z bajek nauczymy się liczyć, kolorowanki itp. Nie zawierają one raczej negatywnych treści, ale warto zwrócić uwagę na to, w co gra nasze dziecko.

Innym przykładem może być LEGO Ninjago, oparte na popularnych klockach. Znajdziemy tam różne gry zręcznościowe, platformowe itp. Są one bardzo prostą wariacją innych gier z serii LEGO. Mogą zawierać mikrotransakcje.

Każda z gier francyzyzowych może wywołać w dziecku chęć posiadania danego produktu, na przykład lalek lub Barbie, z drugiej strony może być substytutem danej zabawki – jeśli nasze dziecko jej nie posiada.

Tytuł	Kategoria wiekow;2a	Informacje o zagrożeniach, oznaczenia PEGI	Informacje o zagrożeniach, oznaczenia PEGI
Pou/Mou	3	Gra zawiera mikropłatności – należy uważać w przypadku posiadania podpiętej karty kredytowej do konta.	

Rodzaj gry: „tamagotchi” czyli „wirtualny pupil – gra w której zadaniem gracza jest opieka nad stworzonkiem, zapewnienie mu rozrywki, jedzenia, porządku, snu.

Opis gry: W grze „Pou” oraz „Mou” (drugi tytuł został wydany na telefony z Windows Phone, ale zadania stawiane przed graczem są takie same) gracz opiekuje się dziwnym stworzonkiem nazywanym Pou. Gracz musi dbać o niego, aby stworzenie zdobywało kolejne poziomy, za ich zdobycie gracz otrzymuje nagrody w postaci nowych kolorów stworka czy też strojów dla niego. Aby dostarczyć Pou np. rozrywki należy grać w proste minigry, po których nastrój Pou zostanie podniesiony.

Gra może być pretekstem do rozmowy z dzieckiem na temat posiadania rzeczywistego pupila – rodzice mogą sprawdzić, czy dziecko zajmuje się odpowiednio swoim stworkiem. Oczywiście należy też dziecko uświadomić, że rzeczywiste zwierzątko potrzebuje więcej uwagi niż wirtualne.

Gra zawiera mikropłatności – należy uważać w przypadku posiadania podpiętej do telefonu karty kredytowej.

Tytuł	Kategoria wiekowa	Informacje o zagrożeniach, oznaczenia PEGI	
Subway Surfers	3	Gra zawiera mikropłatności – należy uważać mając podłączoną kartę kredytową do konta.	

Rodzaj gry: zręcznościowa gra mobilna – gra na telefony komórkowe i tablety, w której gracz musi pokonywać kolejne przeszkody. Uzależniona jest przede wszystkim od jego zręczności i refleksu.

Opis gry: Subway Surfers to gra, w której gracz wciela się w rolę dzieci, które biegają wzdłuż torów metra. Postać gracza jest ścigana przez strażnika metra i jego psa. Zadaniem gracza jest pokonanie trasy i zdobycie jak największej ilości złotych monet (bardzo podobna i popularna gra to „Temple Run”). W zdobyciu monet przeszkadzają nadjeżdżające pociągi metra, które należy omijać lub wskakiwać na nie. Gracz może też korzystać z różnego rodzaju ulepszeń, które pomagają mu pokonać trasę.

Gra posiada przyjemną, kolorową grafikę. Jest odpowiednia nawet dla najmłodszych. Choć gra jest darmowa, to należy uważać na mikropłatności, dzięki którym można zakupić dodatkowe wyposażenie.

Tytuł	Kategoria wiekowa	Informacje o zagrożeniach, oznaczenia PEGI	
Symulator Farmy (FS 2014-2017)	3	Gra nie zawiera negatywnych treści.	

Rodzaj gry: symulator – gra, która symuluje rzeczywiste wrażenia, jakich można doświadczyć w realnym świecie.

Opis gry: Farming Simulator (FS 2014-2017), czyli „Symulator Farmy”, to gra w której gracz wciela się w rolę rolnika. Jego zadaniem jest uprawa roli – od zasiania odpowiednich zbóż, nawożenia ich, po zbiory. Aby tego dokonać

gracz musi zakupić odpowiednie maszyny rolnicze, wśród których dostępne są kombajny, ciągniki, ciężarówki do przewożenia plonów itp. Wiele z nich jest odpowiednikiem rzeczywistych maszyn, które można spotkać na polach. Zebrane zbiory gracz może sprzedawać w grze i kupować kolejne maszyny. Poza pojazdami gracz może też hodować zwierzęta, którym należy zapewniać odpowiednie pasze i warunki.

Do gry można ściągnąć mnóstwo modyfikacji, które pozwalają zmienić wygląd gry na jeszcze bardziej zbliżony do znanego z polskich pól (choćby poprzez ściągnięcie ciągników Ursus czy kombajnów Bizon).

Tytuł	Kategoria wiekowa	Informacje o zagrożeniach, oznaczenia PEGI	
Ślimak Bob	3	Wersja na urządzenia mobilne zawiera mikropłatności – należy uważać w przypadku podpiętej karty kredytowej do konta.	

Rodzaj gry: gra logiczna – gra w której gracz musi wykorzystać zdolność logicznego myślenia do przejścia kolejnych etapów.

Opis gry: Gracz musi przy pomocy różnego rodzaju przełączników pomóc ślimakowi o imieniu Bob przejść poszczególne poziomy. Gra jest dostępna jako gra przeglądarkowa lub na urządzenia mobilne (druga wersja zawiera mikrotransakcje). Ukazało się przynajmniej 8 wersji gry przeglądarkowej. Każda zawiera inny zestaw poziomów i nowe problemy, które musi pokonać Bob. W opisie gry znajdziemy informację, że jest skierowana zarówno dla dorosłych jak i do dzieci, ale ciekawym rozwiązaniem jest wspólna gra w „Ślimaka Boba” – razem z dzieckiem.

5.2. GRY DLA UŻYTKOWNIKÓW OD 7 ROKU ŻYCIA

Tytuł	Kategoria wiekowa	Informacje o zagrożeniach, oznaczenia PEGI
Need for Speed/Forza/Gran Turismo i inne	7 lub 12	<p>W grach wyścigowych gracz nie ma najczęściej do czynienia z przemocą, ani treściami, które mogłyby go przerazić. Warto sobie jednak uświadomić, że część gier wyścigowych zawiera pościgi policyjne, które mogą być nieodpowiednie dla młodszych graczy.</p> <div data-bbox="1062 387 1442 535" style="text-align: right;"> </div>

Rodzaj gry: wyścigi – gry, w których gracz ma za zadanie ścigać się z pojazdami przeciwnika (nie zawsze są to samochody), którymi steruje komputer, gracz obok (gra na podzielonym ekranie) lub przeciwnik w sieci. Zadaniem graczy jest zdobycie jak najlepszego miejsca lub uzyskanie najlepszego czasu na danej trasie.

Need for Speed, Forza Motosport czy Gran Turismo to tylko kilka tytułów z całej gamy gier wyścigowych. Większość z nich zawiera wyścigi po torze, w czasie których gracze mierzą się z przeciwnikiem żywym (siedzącym obok i kontrolującym drugi pojazd przy pomocy kontrolera lub przez sieć) lub komputerowym. Za każdym razem zadaniem gracza jest ukończenie wyścigu na jak najwyższym miejscu lub przejechanie trasy w określonym czasie. Należy uważać jednak na część gier z serii Need for Speed (np. NFS: Underground), które osadzone są w świecie nielegalnych wyścigów, w których gracz niejednokrotnie porusza się w ruchu ulicznym czy umyka przed policją (w innych częściach może wcielać się w rolę policjanta i zmuszać inne pojazdy do zatrzymania).

Gry wyścigowe zwykle nadają się dla wszystkich odbiorców, tworzone są specjalne wersje „ścigatek” dla najmłodszych odbiorców (Lego Racing lub Auta – Mistrzostwa Złomka).

Zagrożeniem jakie mogą nieść gry wyścigowe może być przeświadczenie, że wypadki nie są czymś groźnym – kierowcy w grach prawie nigdy nie odnoszą obrażeń, a samochody wielokrotnie mogą uderzyć w ścianę i dalej będą jeździć (choć to zależy od poziomu trudności – bywają gry, w których jeden błąd potrafi wykluczyć gracza z wyścigu, np. symulatory Formuły 1).

Tytuł	Kategoria wiekowa	Informacje o zagrożeniach, oznaczenia PEGI	
Hearthstone	7	Jest to kolekcjonerska gra karciana, w której występują mikropłatności. Gra ma przyjemną dla oka, kolorową grafikę, nie występuje w niej przemoc. Niektóre obrazki na kartach mogą jednak przestraszyć bardziej wrażliwych graczy.	

Rodzaj gry: kolekcjonerska gra karciana – gra, w której gracz ma zadanie pokonać przeciwnika przy pomocy wybranej przez siebie talii kart zdobywanych w trakcie gry.

Hearthstone to gra o bardzo prostych zasadach, łatwa do nauczenia. Gracz musi stworzyć talię składającą się z kart stronników, czarów i broni i przy jej pomocy

pokonać przeciwnika – komputerowego lub innego gracza. Bez względu na to czy gramy przeciwko innym graczom, czy komputerowi Hearthstone wymaga podłączenia do Internetu. Chociaż gra jest darmowa (*free to play*), to karty mogą zostać zakupione za prawdziwe pieniądze (da się je również zdobyć za wykonywanie codziennych zadań oraz serie zwycięstw – bez płacenia).

Pojedyncza rozgrywka Hearthstone trwa od kilku do kilkunastu minut. Gra oferuje kilka trybów rozgrywki – zwykły, rankingowy, arenę oraz przygodę. Pierwszy tryb pozwala na testowanie swoich talii, wykonywanie zadań, rankingowy daje graczom możliwość zdobycia kolejnych rang i rywalizacji z przeciwnikami na poziomie podobnym do swojego. Zadaniem gracza na arenie jest stworzenie talii z losowych kart i rywalizacja z przeciwnikami, którzy tworzyli swoje talie w taki sam sposób. Tryb przygody oferuje walkę przeciwko sterowanym przez komputer „bossom”, za zwycięstwo gracz może otrzymać unikatowe karty do swojej kolekcji.

W czasie gry w dowolnym trybie gracz musi nauczyć się myśleć strategicznie i przewidywać kolejne ruchy przeciwników. Musi brać pod uwagę karty klasy postaci, którą gra (jest 9 dostępnych), jej moc specjalną czy stronników, których włożył do talii przed rozgrywką. Chociaż zasady są proste, to gra na wysokim poziomie jest bardzo wymagająca. Z uwagi na krótki czas pojedynczej rozgrywki należy uważać na tzw. „syndrom jeszcze jednej gry (tury)” – gracz stwierdza, że jedna gra nie zajmie mu wiele czasu, więc zaczyna jedną po drugiej – w ten sposób można poświęcić na grę o wiele więcej czasu niż się planowało.

Tytuł	Kategoria wiekowa	Informacje o zagrożeniach, oznaczenia PEGI	
LEGO: Przygoda, seria LEGO	7	Gra zawiera nierealistycznie wyglądającą przemoc przeciwko fantastycznym bohaterom osadzona w slapstickowym świecie klocków LEGO.	

Rodzaj gry: zręcznościowa gra akcji – gra, która polega na szybkości akcji, której gracz jest uczestnikiem i wykorzystaniu jego refleksu.

LEGO: Przygoda to gra na podstawie filmu o tym samym tytule. Pokazuje historię przeciętnego ludzika LEGO – Emmeta, który został wciągnięty w walkę przeciwko złemu biznesmenowi. Gracz przemierza świat klocków, w którym musi stawiać czoła różnym wyzwaniom – często na przykład będzie musiał tworzyć z klocków nowe obiekty. Po wykonaniu zadań gracz będzie mógł odblokować kolejne postacie, którymi będzie mógł kierować – klockowego Supermana, Batmana, Gandalfa i wiele innych.

W grze dość często pojawia się przemoc z wykorzystaniem różnego rodzaju broni, ale jest przedstawiona w kreskówkowy sposób i stosowana względem innych plastikowych figurek LEGO.

Gra przedstawia jednak mnóstwo zestawów LEGO, które mogą zostać kupione w sklepach, co może wywołać w dziecku potrzebę ich posiadania, a to z kolei do zakupów klocków, które często sporo kosztują. Gra może jednak być pewnego rodzaju inspiracją do tworzenia z posiadanych już klocków nowych, fantastycznych budowli.

Większość gier produkowanych przez LEGO przedstawia podobnie świat tych zabawek. Odwołuje się do innych fabuł (na przykład LEGO: Batman, Indiana Jones), ale wciąż jest przyjazna dla najmłodszych użytkowników.

Tytuł	Kategoria wiekowa	Informacje o zagrożeniach, oznaczenia PEGI	
Minecraft	7	To chyba najpopularniejsza gra wśród dzieci w wieku od 7 do 12 lat. Gra nie ma określonego celu, ale gracz może je sobie sam definiować. Gra wspiera rozwój dziecka.	

Rodzaj gry: *sandbox* (piaskownica) – gra, w której nie ma wyznaczonych celów, gracz może je sobie sam definiować.

Minecraft już od kilku lat (premiera w 2009 r.) wiedzie prym wśród najpopularniejszych gier, w które grają najmłodszy. Nie można się temu dziwić, bo gra pozwala graczom dowolnie kształtować świat gry, przy

pomocy sześciennych bloków – na kształt klocków, którymi dzieci bawią się w „realu” od lat.

Gra może odbywać się w dwóch trybach – pierwszym jakim jest „przetrwanie”, w którym gracz może dowolnie modelować otoczenie, ale surowce musi pozyskiwać ze świata dookoła niego, a następnie korzystać z receptur, które pozwolą mu wytworzyć narzędzia. Drugi tryb – „kreatywny” daje graczom dostęp do wszystkich możliwych bloków i narzędzi, z których można tworzyć przeróżne budowle – od prostego domku campingowego, po ogromne świątynie świata starożytnego.

W Minecraftcie można wykorzystać „czerwony kamień”, przy pomocy którego można tworzyć mniej lub bardziej skomplikowane obwody, a łączenie ich w bramki logiczne pozwala poznać podstawy programowania. W rozgrywce dla wielu graczy, mogą oni ze sobą współpracować przy tworzeniu budowli lub walczyć – tworząc na przykład drużyny.

Dowolne modelowanie otoczenia sprawia jednak, że dzieci nie zawsze mogą budować obiekty przeznaczone dla ich wieku – gracz może na przykład stworzyć obóz koncentracyjny i chociaż to raczej ekstremalny przypadek, to jednak warto czasem rzucić okiem, co buduje nasza pociecha.

Prosta grafika i sterowanie pozwalają na szybkie wdrożenie się do gry osobom, które wcześniej miały niewielką styczność z tego typu zabawą.

Gra jest polecana przez edukatorów z całego świata, a edukacyjna wersja Minecrafta jest wykorzystywana podczas lekcji lub zajęć pozalekcyjnych – takich jak te prowadzone przez nas: <http://interakcja.com/minecraftedu/>

Tytuł	Kategoria wiekowa	Informacje o zagrożeniach, oznaczenia PEGI	
Skylanders	7	Gra zawiera nierealistycznie wyglądającą przemoc przeciwko fantastycznym bohaterom. Obrazy i dźwięki z gry mogą przestraszyć młodszego odbiorcę.	

Rodzaj gry: zręcznościowa gra akcji – gra, która polega na szybkości akcji, której gracz jest uczestnikiem i wykorzystaniu jego refleksu.

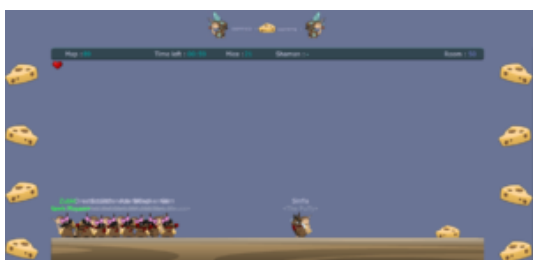
Skylanders, to bardzo popularna gra na konsole. Wykorzystuje realne zabawki, które przedstawiają grywalnych bohaterów gry. Aby zagrać daną postacią należy postawić jej figurkę na specjalnym podeście podpinanym do konsoli. Po postawieniu figurki pojawia się ona w grze. Wszystkich figurek (i grywalnych postaci) w najnowszej odsłonie gry – Skylanders: Giants – jest prawie 50. Zebranie ich wszystkich wiąże się z dużymi kosztami, ale należy pamiętać, że wystarczy kilka figurek, które zagwarantują dobrą zabawę.

Rozgrywka polega na walce między fantastycznymi postaciami, które angażują się w kreskówkowe bitwy używając różnego rodzaju broni: karabinów, broni białej, pazurów czy zamontowanych na pojazdach wyrzutni rakiet. Bitwy wyglądają nierealistycznie, a postać gracza nigdy nie umiera, aby odzyskać punkty życia musi jedynie odpocząć. Grafika gry jest bardzo kolorowa i przyjemna dla oka.

Pierwsza część gry zawierała wsparcie trybu wieloosobowego z rozmowami głosowymi. Jednak dzieci mogły łączyć się w grze jedynie z osobami z ich listy znajomych, którą można kontrolować.

Tytuł	Kategoria wiekowa	Informacje o zagrożeniach, oznaczenia PEGI	
Transformice!	7	Gra zawiera mikropłatności – należy uważać mając podłączoną kartę kredytową do konta.	

Rodzaj gry: MMO (massive multiplayer online) – gra w którą jednocześnie gra wielu graczy na jednej mapie.

Opis gry: Celem gry Transformice! jest zdobycie przez myszkę – postać gracza – kawałka sera i przeniesienie go do norki. Żeby tego dokonać, gracz musi używać różnych sztuczek – wspinać się, skakać itp. Gracze, którzy doniosą serek jako pierwsi otrzymują bonusowe punkty i nagrody – mogą za nie kupować nowe ubranka dla myszek i inne przedmioty. Dodatkową walutą w grze są truskawki, które można zakupić dzięki mikropłatnościom – jak zawsze w takim wypadku należy uważać w przypadku posiadania podpiętej do konta karty kredytowej. Ponieważ gra się w trybie wieloosobowym, należy uważać też na kontakt z nieznajomymi, na czasie mogą pojawiać się obraźliwe słowa itp.

Tytuł	Kategoria wiekowa	Informacje o zagrożeniach, oznaczenia PEGI	
Unturned	7	To sandboksowa gra niezależna, która łączy grafikę Minecrafta z mechaniką gier o zombie.	

Rodzaj gry: sandboks survival – gra, w której zadaniem gracza jest przetrwanie, eksploracja terenu, poszukiwanie surowców, współpraca lub rywalizacja z innymi graczami. Gracz może sam wyznaczać sobie cel gry.

Unturned przypomina graficznie niezwykle popularnego Minecrafta. Blokowa grafika sprawia, że przemoc, która występuje w grze wygląda zupełnie nierealistycznie, a gra nadaje się nawet dla młodszych dzieci. Podobnie jak w Minecraftcie, gracze muszą sami sobie wyznaczyć cel gry, dbać o potrzeby życiowe swojego awatara, wytwarzać niezbędne narzędzia czy pozyskiwać surowce. Gra pozwala na wykorzystanie pojazdów, które dają graczowi możliwość szybszej eksploracji terenu.

Inny tryb gry pozwala graczom na walkę ze sobą w tzw. *Battle Royale* – gracze lądują w różnych miejscach mapy, muszą znaleźć broń czy zapasy i udać się w centrum mapy, aby przeżyć. W tym trybie wygrywa ostatnia osoba, która zostanie przy życiu na koniec gry.

Przemoc zawarta w grze jest bardzo podobna do tej znanej z Minecrafta, zagrożenia może nieść tryb sieciowy, w którym nie zawsze wiemy kto gra po drugiej stronie – może to też prowadzić do wulgarnej komunikacji między graczami.

Ciekawostka: gra została stworzona przez jedną osobę – szesnastolatka Nelsona Sextona.

Tytuł	Kategoria wiekowa	Informacje o zagrożeniach, oznaczenia PEGI	
World of Tanks	7	World of Tanks to gra, w której gracz bierze udział w starciach czołgów z pierwszej połowy XX wieku. Jak przy każdej grze online należy uważać na swoje dane osobowe. Przemoc w grze występuje w lekkiej i prawie niezauważalnej formie.	

Rodzaj gry: MMO – (*massively multiplayer online*) – gra, w której duża liczba graczy jednocześnie bierze udział w rozgrywce. Gry tego typu często zawierają rozbudowany system walki.

World of Tanks to gra typu *free-to-play* (można ją ściągnąć z internetu i grać za darmo), w której gracze biorą udział w dużych (na 30 osób) bitwach czołgów z okresu pierwszej połowy XX wieku. Zadaniem gracza jest zniszczyć wrogą drużynę lub zdobyć określony punkt na mapie. Przemoc w grze występuje w stopniu niewielkim – gracze używają dział swoich czołgów do niszczenia wozów przeciwnika. Nie ma obrazów zawierających krew.

Chociaż gra jest oficjalnie *free-to-play*, to zawiera mikropłatności, które mogą pochłonąć sporo pieniędzy, więc jak w każdej tego typu grze trzeba uważać na dane swojej karty kredytowej.

Inne zagrożenia mogą płynąć z czata umieszczonego w grze – zwycięstwo drużyny zależy bowiem od komunikacji między graczami, co przy trzydziestu osobach biorących w rozgrywce może stanowić problem i źródło konfliktów.

Gra jest jedną z najpopularniejszych gier tego typu – należy do niej rekord Guinnessa w kategorii „największej liczby graczy zalogowanych jednocześnie na jednym serwerze gry MMO” (21 stycznia 2013), kiedy to na jednym z rosyjskich serwerów zalogowało się ponad 190 tys. osób.

Podobne gry tego samego wydawcy to „World of Warplanes” oraz „World of Warships”, w których zasady gry są takie same, różni je jedynie sprzęt, z którego mogą korzystać gracze (samoloty i okręty wojenne).

Tytuł	Kategoria wiekowa	Informacje o zagrożeniach, oznaczenia PEGI
Brawl Stars	7	<div data-bbox="1034 266 1158 414" data-label="Image"> </div> <div data-bbox="1177 286 1302 414" data-label="Image"> </div> <div data-bbox="1315 286 1439 414" data-label="Image"> </div> <div data-bbox="612 486 1145 745" data-label="Image"> </div> <p data-bbox="1169 486 1445 770">Gra zawiera mikropłatności (od ok. 10 zł do nawet ok. 500 zł). Zakupy w grze (można je wyłączyć) pozwalają na</p> <p data-bbox="612 777 1445 1025">natychmiastowe otrzymanie dostępu do niektórych opcji. Można zaniechać zakupów na rzecz tzw. „grindowania” czyli odblokowania danej zawartości poprzez granie (wymaga to poświęcenia czasu i umiejętności po stronie gracza, które można wyćwiczyć jedynie poprzez trening, czyli większą ilość spędzonego czasu).</p> <p data-bbox="612 1032 1445 1494">Gra zawiera też nierealistycznie wyglądającą przemoc. Na stronie gry w Sklepie Play (mimo oznaczenia PEGI 7) znajdziemy zapis: „Grę Brawl Stars można za darmo pobrać oraz w nią grać, ale niektóre elementy w grze można nabywać za prawdziwe pieniądze. Jeśli nie chcesz korzystać z tej funkcji, wyłącz zakupy w aplikacji w ustawieniach swojego urządzenia. Zgodnie z naszym Regulaminem i Polityką prywatności, aby pobrać lub zagrać w Brawl Stars, musisz mieć ukończone co najmniej 13 lat.”, co sugerowałoby, że gra powinna zostać zainstalowana przez osobę dorosłą.</p>

Rodzaj gry: wieloosobowa mobilna „battle arena” (arena walk) – gra na urządzenia mobilne, w której gracze ścierają się przeciwko sobie na jednej mapie.

Awatary graczy (bohaterowie) stają naprzeciwko siebie (lub graczy komputerowych) i ich zadaniem jest pokonanie przeciwników. Gracze mogą wybrać jednego z kilku bohaterów („brawlerów” –

„zadymiarzy”). Każdy z nich ma inne umiejętności, które pomagają wyeliminować przeciwników.

Gra ma kilka trybów gry – w trybie „nagrody” (3 na 3) zadaniem graczy jest zdobycie jak największej ilości gwiazd dzięki eliminacji przeciwników. W trybie „napadu” (3 na 3) gracze próbują zdobyć sejfy przeciwnej drużyny, a przy tym ochronić swój. W trybie „zbiory klejnotów” (3 na 3) gracze zdobywają klejnoty, których muszą zebrać 10, eliminacja gracza sprawia, że musi zbierać je od

nowa, natomiast tryb „starcie” jest zbliżony do rozgrywki znanej z gry Fortnite – na arenie staje 10 graczy, zwycięzcą zostaje osoba, której uda się przeżyć. Twórcy dodają do gry coraz nowsze tryby.

Gracze w grze toczą walki w trybie rzeczywistym z graczami z całego świata. Tradycyjnie w grach typu multiplayer, należy uważać z jakimi osobami współzawodniczy nasz młody gracz – mogą to być osoby o różnym usposobieniu, mniej lub bardziej toksyczne.

Gra polega na eliminowaniu przeciwników przy pomocy strzałów i umiejętności naszej postaci. Gra ma jednak kolorową grafikę, więc przemoc nie jest realistyczna. Eliminowane postacie wybuchają i znikają. Wszystko to w towarzystwie przyjemnych dźwięków, które nie powinny budzić złych skojarzeń.

Dużym problemem mogą wydawać się mikropłatności – można je wyłączyć lub kontrolować wydatki najmłodszych. W łatwy sposób bowiem mogą doprowadzić do zachowań bliskich hazardowi – za pieniądze można kupić skrzynki, z których można otrzymać nowych brawlerów lub supermoce. Ich poziom jest jednak losowy (można otrzymać coś lepszej lub gorszej jakości) – młodzi gracze mogą chcieć kupować kolejne skrzynki, aby w końcu otrzymać coś o najwyższej wartości.

Ze względu na tzw. „grindowanie” gra może bardzo angażować użytkowników pod względem czasowym.

Więcej informacji dla rodziców: <https://supercell.com/en/parents/>

5.3. GRY DLA UŻYTKOWNIKÓW OD 12 ROKU ŻYCIA

Tytuł	Kategoria wiekowa	Informacje o zagrożeniach, oznaczenia PEGI	
Five Nights at Freddy's	12	<p>Jest to survival horror, który przy pomocy napięcia i nagłych, wyskakujących z ekranu postaci, buduje atmosferę strachu. Zdecydowanie nie nadaje się dla najmłodszych użytkowników komputerów.</p>	
	<p>Rodzaj gry: <i>point and click survival horror</i> – prosta gra, która polega na wskazywaniu obiektów kursorem myszki, połączona z survival horrorem – grą, w której zadaniem gracze jest przeżycie w strasznym środowisku gry.</p>		
<p>W grze gracz wciela się w pracownika ochrony, którego zadaniem jest pilnowanie przez 5 nocy tytułowego Freddy Fazbear's Pizza. Gracz musi przy pomocy obrazu z kamer śledzić ruch robotów-zabawek, które nagle ożywają. Kiedy dotrą do pokoju, w którym przebywa gracz, obraz z kamer znika, a żywa zabawka „wyskakuje” przed oczami gracza i ten przegrywa. Dodatkowym utrudnieniem jest ograniczona ilość prądu niezbędnego do każdej akcji podejmowanej przez gracza. Czas rozegrania jednej rundy to ok. 8 minut lub 4,5 w edycji tabletowej.</p>			
<p>Odczucia z gry mogą być bardzo nieprzyjemne szczególnie dla najmłodszych – nagłe, wyskakujące z ekranu żywe zabawki powodują w graczach strach. Uczucie bycia zamkniętym w pomieszczeniu ochrony i obserwowanie otoczenia tylko przez obraz z kamer wprowadza atmosferę niepokoju, która może być zbyt intensywna dla najmłodszych. Starsze dzieci nie odczytują tej gry jako bardzo strasznej, nie ma w niej też elementów przemocy czy krwi.</p>			

Tytuł	Kategoria wiekowa	Informacje o zagrożeniach, oznaczenia PEGI	
League of Legends (LoL)	12	Gra wieloosobowa, w której gracz styka się z innymi osobami w sieci Internet. Należy uważać na swoje dane osobowe, a także nie przejmować się „toksycznymi” graczami, którzy potrafią wylewać swoje żale i złości na czacie.	

Rodzaj gry: MOBA (*Massive Online Battle Arena*) – gra, która jest podgatunkiem gier strategicznych czasu rzeczywistego (RTS) z ograniczoną liczbą graczy podzielonych najczęściej na dwie drużyny, które rywalizują ze sobą na określonej arenie (mapie). Termin MOBA został wymyślony przez twórców League of Legends, ale gry tego typu istniały już wcześniej.

League of Legends (LoL) to gra, w której zadaniem gracza jest zniszczenie Nexusa (bazy) przeciwników.

Aby tego dokonać musi współpracować z resztą swojej drużyny (2 lub 4 osobami, w zależności od trybu gry). Na początku gry każdy dokonuje wyboru jednego spośród kilku odblokowanych bohaterów (można ich odblokowywać dzięki punktom, które otrzymuje się za granie kolejnych meczy lub kupić za prawdziwe pieniądze) i rozpoczyna się walka o dominację na mapie. Pojedyncza rozgrywka trwa od 40 do 60 minut i nie można jej przerwać (wyjście z gry przed zakończeniem meczu może zakończyć się zablokowaniem konta gracza).

Gracze muszą zdobywać poszczególne cele – zabić smoka, wielkiego jaszczura, golema itp. za co otrzymują dodatkowe złoto, które jest im niezbędne do zakupu ekwipunku, który zwiększa obrażenia zadawane przez postać gracza.

LoL zawiera wprawdzie pewne elementy przemocy (walki między bohaterami na miecze, łuki itp.), ale jest ona przedstawiona w sposób „kreskówkowy” i nie epatuje z ekranu.

Wieloosobowy tryb gry rodzi jednak pewne problemy – po pierwsze: często za porażkę są obwiniane pojedyncze osoby z drużyny, co kończy się falą krytyki na czacie w ich stronę. Ważne jest, aby uczulić młodych ludzi na radzenie sobie z nieprzyjazną atmosferą – na przykład poprzez wyciszenie wypowiedzi „toksycznego” gracza w menu, zamiast wciągania się w bezsensowną, pełną nienawiści dyskusję (a przecież to tylko gra, która powinna odprężać, a nie działać na nerwy). Po drugie: należy uważać na swoje dane osobowe, ale o tym powinien pamiętać każdy użytkownik internetu, a nie tylko gracze LoL.

UWAGA! Sama gra jest darmowa, ale zawiera mikropłatności, za które gracze mogą kupić sobie na przykład inny wygląd bohaterów, który nie umożliwia lepszej gry, a jedynie zmienia wygląd postaci gracza.

Tytuł	Kategoria wiekowa	Informacje o zagrożeniach, oznaczenia PEGI	
Metin 2	12	Jest to MMORPG, w którym występuje ograniczona przemoc. Zagrożenia jakie niesie gra to nieznajomi, z którymi gramy i nierozważne rozmowy z nimi, a także możliwość uzależnienia się od gry.	

Rodzaj gry: MMORPG – (*Massively Multiplayer Online Role-Playing Game*) to gra, w której duża liczba graczy gra jednocześnie, gracz wciela się w stworzoną przez siebie postać i kieruje jej działaniami – podobnie jak w innych grach RPG.

Metin 2 to darmowa gra MMORPG. Gracze rywalizują w niej w trzech odrębnych królestwach we wschodnim świecie fantasy. Celem gry jest walka z mrocznym wpływem Kamieni Metin, które uderzyły w świat gry i spowodowały konflikt między królestwami.

Na początku gry gracz tworzy własną postać, wybiera jedno z trzech królestw, w imieniu którego będzie walczył, klasę postaci (jedną z pięciu) oraz płeć. Rozgrywka polega na zdobywaniu kolejnych poziomów doświadczenia, walce z potworami i wypełnianiu zadań. Poza walką z potworami gracz może też uczestniczyć w walkach przeciwko innym graczom (*Player vs. Player – PvP*).

W grze występuje przemoc, jednak nie jest brutalna. Ważne jest, że gracze mogą komunikować się między sobą i jak to bywa w grach online – należy uważać z kim i o czym się rozmawia. Ponadto trzeba pamiętać, że cel gry jest dość ogólny i niemożliwy do spełnienia, więc łatwo wpaść w nałóg.

Tytuł	Kategoria wiekowa	Informacje o zagrożeniach, oznaczenia PEGI	
Pokemon GO	13	Należy uważać przy poruszaniu się po mieście ze wzrokiem utkwionym w grze oraz kontaktach z obcymi.	brak oznaczeń PEGI, gra wymaga potwierdzenia rodzica, w przypadku chęci gry przez osobę poniżej 13 roku życia

Rodzaj gry: fabularna gra miejska, korzystająca z technologii rzeczywistości rozszerzonej (AR) – gra, w której rzeczywistość jest uzupełniana o elementy generowane przez technologię, np. telefon lub tablet. Zadania przygotowane w grze-świecie wirtualnym muszą być wykonane w odpowiednim miejscu świata rzeczywistego.

Opis gry: Pokemon GO polega na zbieraniu w grze Pokemonów – fantastycznych stworzeń, które po raz pierwszy pojawiły się w popkulturze w 1996 jako gra na przenośną konsolę Game Boy. Potem zostały przeniesione na ekrany telewizorów, kin czy do książek. W Polsce zdobywały dużą popularność od 2000 roku, kiedy anime Pokemon w telewizji Polsat. Dlatego też dzisiaj częściej w Pokemon

GO grają starsi gracze (średni wiek graczy przekracza 30 lat!), którzy pamiętają czasy kiedy anime ze stworkami oglądali w telewizji.

W grze dostępna jest mapa, która pokazuje okoliczne pokemony i pokestopy (miejsca, w których można dostać specjalne przedmioty, do użycia w grze). Gracze poruszając się po rzeczywistym terenie, przy użyciu technologii GPS i Internetu mogą udawać się w miejsca oznaczone symbolami pokestopów i pokemonów, aby zdobywać kolejne przedmioty i stworki. Te ostatnie, pojawiają się na ekranie telefonu, po obróceniu aparatu komórki w odpowiednią stronę. Pokemony mają różną rzadkość – jedne pojawiają się częściej, a inne rzadziej, co tworzy kolejne wyzwanie dla graczy – złapać wszystkie jest naprawdę trudno (tym bardziej, że w kolejnych aktualizacjach będą pojawiać się nowe).

Mimo, że gra przez recenzentów została oceniona przeciętnie, to wciąż rośnie ilość osób łapiących Pokemony na swoich telefonach. Odwiedzają oni różne miejsca i toczą walki o dominację drużyn – odbywa się to w specjalnych gymach-salach ćwiczeń pokemon (zlokalizowanych w charakterystycznych rzeczywistych miejscach), które należy zajmować w imieniu swojej drużyny (można dołączyć do jednej z trzech frakcji – niebieskich, żółtych i czerwonych).

Gra może nieść zagrożenia dla najmłodszych i nie tylko. Bardzo często gracze umawiają się w sieci na wspólne łapanie pokemonów i chociaż zwykle rzeczywistość kończy się to wspólnym chodzeniem po mieście, to jak zawsze, należy z takimi kontaktami uważać, bo nigdy nie wiemy, kto jest po drugiej stronie monitora – zdarzały się już napady na trenerów Pokemon.

Inne zagrożenie, to poruszanie się po mieście – należy pamiętać, żeby przy przechodzeniu przez jezdnię spojrzeć w lewo i prawo, a nie tkwić ze wzrokiem w telefonie. Najmłodszych raczej nie dotyczy możliwość spowodowania wypadku podczas jazdy samochodem i łapania pokemonów (takie wypadki również się zdarzały).

Rodzice muszą pamiętać też, że nie zawsze jest czas i miejsce na zabawę – kontrowersje budzi łapanie pokemonów w różnego rodzaju miejscach pamięci, kościołach i innych (zakaz gry w Pokemony został wydany na terenie Muzeum Holokaustu w Waszyngtonie, czy na terenie byłego niemieckiego obozu koncentracyjnego w Auschwitz).

Ponadto, jak zawsze w grach z mikropłatnościami (w grze można zakupić przedmioty nieco ułatwiające grę), należy uważać, żeby nie wydać zbyt dużej ilości pieniędzy, czy nie przekroczyć pakietu internetowego, aby nie na raz się na dodatkowe koszty.

Zagrożenie może nieść też śledzenie lokalizacji przez firmę tworzącą Pokemon GO – chociaż prawdopodobnie jedynym sposobem wykorzystania tych danych będą reklamy, które wyświetlą nam się w grze, to należy mieć tego świadomość.

Oczywiście Pokemon GO to nie tylko zagrożenia – gra może zostać wykorzystana w celach edukacyjnych, a tematyka pokemonów, które w świecie wykreowanym przez Satoshi'ego Tajiri zastępują na Ziemi zwierzęta może zostać wykorzystana do spędzenia czasu w sposób ciekawy i kreatywny.

Poza graniem można z dzieckiem rozmawiać o świecie Pokemon, prosić o opowiadanie historyjek czy stworzenie dzienniczka trenera pokemon, w którym gracz będzie zapisywał swoje przygody. Pokemony to również świetne narzędzie do poznawania swojego najbliższego otoczenia – Pokestopy często znajdują się przy niedostrzeganych na co dzień tablicach pamiątkowych, małych kapliczkach i innych obiektach. Dzięki temu można poznać geografii i historię okolicy.

Tytuł	Kategoria wiekowa	Informacje o zagrożeniach, oznaczenia PEGI	
Spore	12	Gra zawiera łagodną przemoc, która polega na walce z innymi stworzeniami.	

Rodzaj gry: *sandbox* z elementami strategii i zręcznościówki – gra, w której użytkownik sam musi zdefiniować sobie cel gry i dotrzeć do niego drogą, którą sam wybierze.

Spore to gra, w której gracz wspina się po drabinie ewolucji – zaczyna jako pojedyncza komórka, a kończy jako cywilizacja kolonizująca wszechświat.

Gra ma bardzo kreskówkową grafikę, rozpoczynamy jako mała komórka, której zadaniem jest zjedanie innych mikroorganizmów, potem stajemy się większym stworzeniem, uzyskujemy humanoidalną formę, tworzymy plemię, następnie cywilizację, a w końcu podbijamy kosmos.

Gracz może sam wybrać wygląd istot, którymi steruje, a każdy etap od komórki do kosmosu zawiera elementy znane z innych gier – strategii czy *slasherów*.

Gra zawiera delikatną przemoc i krew – ujawniają się one w momencie walki z innymi stworzeniami. Grafika jest jednak mało realistyczną, dlatego grę można polecać dzieciom od 12 r. życia.

Tytuł	Kategoria wiekowa	Informacje o zagrożeniach, oznaczenia PEGI	
The Sims	12	<p>Duże znaczenie dla gry mają wybory graczy, którzy mogą kierować simami – ich zachowania mogą być pozytywne lub negatywne. W grze pojawia się lekka przemoc oraz seks.</p>	

Rodzaj gry: symulacja. Seria The Sims jest najbardziej znanym przedstawicielem „symulatorów życia ludzkiego” i prekursorem gatunku.

W The Sims gracz może pokierować stworzonymi przez siebie awatarami, które prowadzą zwykłe, codzienne życie (spotykają się ze znajomymi, chodzą do pracy, zajmują się swoim hobby itd.). Wpływa na

zachowania swoich podopiecznych i może wydawać im polecenia bycia miłym dla pozostałych simów, wspierającym, kochającym. Jednak gra umożliwia też zachowania zupełnie odmienne – od denerwowania innych, prze bycie samolubnym po zdrady.

Simy mogą walczyć ze sobą, a nawet zginąć w wyniku wydarzeń losowych – pożarów czy głodu, ale zdarza się to bardzo rzadko. Simy mogą też angażować się w związki i uprawiać seks, chociaż akty seksualne nigdy nie są pokazywane. Podobnie jest w przypadku nagości – na przykład pod prysznicem, czy w czasie przebierania się – postać gracza jest wówczas rozmyta. To jakie zachowania podejmie sim jest jednak zależne od gracza.

Gracze muszą zbudować domy, w których mieszkają simy, dzięki czemu dzieci mogą uczyć się planować, a także... rezygnować z niektórych zachcianek – w momencie, w którym jego podopieczni nie mają wystarczająco pieniędzy, żeby kupić laptopa i konsolę, muszą wybrać jedną z tych rzeczy.

Należy uważać na ściąganą dodatkowo z Internetu zawartość, którą tworzą fani gry, ponieważ może zawierać niestosowną dla dzieci treść.

Gra może być pretekstem do rozmowy o odpowiedzialności za prowadzone w grze postacie, a także prowadzenie domu – gracz musi się zmierzyć z problemami finansowymi simów, ich codziennymi troskami i zmartwieniami – dzieci mogą dzięki temu chociaż trochę zrozumieć świat dorosłych.

The Sims pozwala też poruszyć z dzieckiem tematykę konsumpcjonizmu – gra skupia się na pozyskiwaniu różnego rodzaju obiektów – gadżetów, mebli, lepszych domów, co prowadzi do materializmu – warto uświadomić dzieciom, że poza „mieć” jest jeszcze sfera „być”.

Tytuł	Kategoria wiekowa	Informacje o zagrożeniach, oznaczenia PEGI	
Wiejskie życie, Green Farm	12	Chociaż gry na pierwszy rzut oka wydaje się bardzo bezpieczna, to zapewne z uwagi na mikropłatności i kontakty z nieznanymi w internecie została zakwalifikowana jako gra odpowiednia dla starszych dzieci.	

Rodzaj gry: gra przeglądarkowa/grą mobilną – prosta gra dostępna na platformy mobilne (tablety i telefony komórkowe) lub do gry w przeglądarkach internetowych.

Opis gry: Powyższe gry dostępne są na różne platformy. Dawniej bardzo popularnym i podobnym rodzajem gry była „Farma”, w którą można było zagrać na portalu Facebook.

Zadaniem gracza jest rozwój swojego gospodarstwa rolnego. Przebiega on jednak w dużym uproszczeniu – w porównaniu do produkcji „Farming Simulator”, która stara się wiernie oddać realia pracy w gospodarstwie.

Gracze, przy użyciu różnego rodzaju przedmiotów i ulepszeń dążą do tego, aby ich farma była jak najlepiej rozwinięta. Budują kolejne budynki, hodują nowe zwierzęta i produkują kolejne produkty. Gry tego typu zwykle się nie kończą, zawierają tryb wieloosobowy, w którym gracze mogą pomagać sobie w zbieraniu specjalnych przedmiotów (potrzebnych na przykład do dalszego rozwoju). Gry tego typu zwykle zawierają mikropłatności („Green Farm”) i pociągają za sobą obowiązek rejestracji („Wiejskie życie”). Należy uważać w przypadku posiadania podpiętej do konta Google lub Apple karty kredytowej.

Tytuł	Kategoria wiekowa	Informacje o zagrożeniach, oznaczenia PEGI
Fortnite	12	Gatunek gry: Battle Royale - gra wieloosobowa, w której gracze pojedynczo lub w drużynach eliminują pozostałych graczy na ograniczonej mapie. Strefa gry jest zawężana czasowo, aby w końcu ci, którzy przetrwali spotkali się w jednym miejscu. Ostatni żywy (lub ostatnia drużyna) wygrywa. Podobne gry: PUBG, H1Z1.

Fortnite to ostatnio jedna z najpopularniejszych gier wśród dzieci i młodzieży. Jej podstawowa wersja jest darmowa, ale gra zawiera mikropłatności, dzięki którym można zmieniać wygląd swojej postaci i broni. W grze nawet setka graczy ląduje na jednej mapie. Gracze są podzieleni na drużyny lub grają samodzielnie. Ich zadaniem jest eliminacja pozostałych konkurentów przy pomocy szerokiego arsenału - broni do walki w zwarciu oraz dystansowej. Strefa gry jest zawężana dzięki

tajemniczej chmurze, wejście w nią zabija gracza. Ostatni żywy zwycięża. Podczas gry, poza bronią, gracz może zbierać materiały budowlane, dzięki którym tworzy sprzęt oraz zapory, chroniące go przed ogniem innych.

Fortnite ma bardzo kolorową (żeby nie użyć stwierdzenia "cukierkową") grafikę, która jest miła dla oka i początkowo nie budzi złych skojarzeń. Mimo to, cała gra skupia się na przemocy - bo czym innym jak nie przemocą jest eliminacja przy pomocy różnego rodzaju broni kolejnych wrogów? Broni jest wiele - od mieczy, toporów, włóczni, łomów, przez pistolety i karabiny maszynowe, aż po potężne wyrzutnie granatów i karabiny snajperskie. Gracz ma tylko jedno "życie" - śmierć podczas rozgrywki eliminuje go z gry (nie ma "odradzania", gracz musi szukać kolejnej rozgrywki).

Gra stawia na współzawodnictwo, gracze mają do dyspozycji również czat głosowy, na którym nierzadko można spotkać wulgarne wypowiedzi innych graczy (lub równie denerwująco i wulgarnie wyrażane słowa triumfu). Gry również nie można zatrzymać - raz rozpoczęta rozgrywka trwa, mimo wciśnięcia przycisku pauzy (dlatego też jeśli dziecko gra w Fortnite, warto jest się umawiać na ilość rozegranych gier, a nie na jakiś czas spędzany przed komputerem - w 20 minut można zacząć kilka gier i zostać szybko wyeliminowany lub rozegrać jedną długą - wszystko zależy od szczęścia i umiejętności).

Fortnite zawiera również inne, przyjaźniejsze tryby, w których można bez presji innych graczy rozbudowywać bazy i zbierać sprzęt (podobnie jak w Minecrafcie).

Fortnite zawiera również inne, przyjaźniejsze tryby, w których można bez presji innych graczy rozbudowywać bazy i zbierać sprzęt (podobnie jak w Minecrafcie).

5.4. GRY DLA UŻYTKOWNIKÓW OD 16 ROKU ŻYCIA

Tytuł	Kategoria wiekowa	Informacje o zagrożeniach, oznaczenia PEGI	
Gothic	16	Gothic to gra fabularna, w której od decyzji gracza zależy fabuła gry. Gracz mierzy się w niej z przeciwnikami komputerowymi, którymi są różnego rodzaju stwory lub postacie ludzkie.	

Rodzaj gry: RPG (Komputerowa gra fabularna) – gra, w której gracz kontroluje bohatera (lub drużynę) poruszającego się po fikcyjnym świecie. Często gracz tworzy własną postać określając jej cechy i wygląd zewnętrzny. W trakcie rozgrywki można pomagać postaciom niezależnym i zabijać przeciwników, dzięki czemu awansuje na kolejne poziomy i zdobywa nowe umiejętności.

Gothic to gra, w której gracz wciela się w rolę Bezimiennego, który chce zemścić się na władcy zjednoczonych krain za to, że najechał jego wioskę i wymordował jej mieszkańców.

W trakcie gry gracz musi wykonywać różnego rodzaju zadania – mogą być ukończone najczęściej na jeden z kilku sposobów. Gracz ma do wyboru jedną z trzech klas postaci – wojownika, łucznika lub maga – każda determinuje inny rodzaj rozgrywki. Gracz walczy przy pomocy różnego rodzaju broni i w zależności od klasy postaci, walki mogą być bezpośrednimi starciami lub też starciami na dystans (za pomocą magii czy łuku). Z czasem bohater zdobywa kolejne poziomy doświadczenia i staje się coraz silniejszy. Gra skupia głównie na walce – fabuła jest dość liniowa, gracz musi odwiedzać lokacje w proponowanej przez grę kolejności.

Gra nie jest jednak bardzo brutalna i zawiera krew występuje w niewielkiej ilości. W grze okazjonalnie pojawiają się też alkohol, palenie tytoniu, a także wulgarny język.

Tytuł	Kategoria wiekowa	Informacje o zagrożeniach, oznaczenia PEGI	
Heroes of Might and Magic	16	Najnowsza część gry zawiera realistycznie wyglądającą przemoc, a także tryb wieloosobowy – należy uważać na swoje dane osobowe.	

Rodzaj gry: strategia turowa – podgatunek gry strategicznej rozgrywany w turach – każdy gracz (komputerowy lub rzeczywisty) ma swoją turę, w której może wykonać czynności określone przez jego możliwości – rozbudować zamki, walczyć czy poruszać się.

Heroes of Might&Magic to seria gier, która szczególny sukces odniosła w Europie Środkowej i Wschodniej – zawdzięcza to prostej rozgrywce i ładnej grafice, która

już od pierwszej części zachęcała do sięgnięcia po ten tytuł. Najpopularniejszą częścią w Polsce jest bezsprzecznie część trzecia – wydana w 1999 r., chociaż w 2015 r. wydano jej siódmą część. Starsi gracze wciąż z sentymentem wspominają jednak noce spędzone przy grze (gra wprowadziła popularny tryb „Hot seat” czyli „gorących pośladek”, w którym gracze bawili się wspólnie na jednej mapie i po kolei wykonywali swoje tury – musieli się zmieniać na krześle przy komputerze stąd nazwa trybu gry). Bajkowa grafika trzeciej części w trybie dwuwymiarowym nadaje się nawet dla młodszych graczy – przemoc występuje jedynie w czasie bitew między armiami graczy i jest ona na tyle niewielka, że gra została zakwalifikowana przez amerykańską organizację podobną do PEGI (w 1999 r. PEGI jeszcze nie istniało) jako gra dla każdego.

Dzisiaj dzieci, nieco rozpieszczone nowoczesnymi efektami graficznymi, na pewno chętniej sięgają po nowsze części, w których jednak przemoc wygląda bardziej realnie. PEGI sugeruje, że gracz powinien mieć przynajmniej 16 lat. Pojawiły się bowiem scenki przerywające grę, w których znajdziemy realistycznie wyglądającą przemoc, w tym, na przykład ścinane głowy. Gra wspiera też tryb wieloosobowy w sieci, więc należy uważać na swoje dane osobowe.

Tytuł	Kategoria wiekowa	Informacje o zagrożeniach, oznaczenia PEGI	
Team Fortress 2	16	Gra zawiera przemoc podaną w zabawnej formie, co może mieć wpływ na postrzeganie jej przez młodych odbiorców, wspiera tryb wieloosobowy, więc należy uważać na swoje dane osobowe.	

Rodzaj gry: wieloosobowa gra FPS – wieloosobowa gra, w której przy pomocy różnego rodzaju broni gracz ma za zadanie wyeliminować przeciwników. Gracz obserwuje wydarzenia w grze z perspektywy pierwszej osoby – trzyma broń i strzela do wrogów.

Team Fortress 2 to gra wieloosobowa FPS, w której gracz wciela się w jedną z 9 dostępnych postaci – zwiadowcy, żołnierza, piromana (operatora miotacza ognia), demomana (bombiarza), Grubego (operatora ckm-u), inżyniera, medyka, snajpera lub szpiega. W zależności od wybranej postaci gracz ma inne statystyki i umiejętności. Zadaniem graczy jest pokonanie przeciwnej drużyny kierowanej przez innych graczy lub sterowanych przez komputer.

Chociaż gra ma bardzo przyjazną dla oka grafikę, to wciąż jest to walka między dwoma drużynami przy użyciu sprzętu dostępnego w grze – karabinów, miotaczy ognia, bomb i wielu innych. Jest to też gra wieloosobowa, więc należy uważać jakie informacje przekazujemy innym graczom.

Tytuł	Kategoria wiekowa	Informacje o zagrożeniach, oznaczenia PEGI	
Uncharted	16	Gra zawiera przemoc, wulgarny język.	

Rodzaj gry: gra akcji – rozgrywka polega na szybkiej akcji, której gracz jest uczestnikiem oraz refleksie gracza.

Opis gry: Seria Uncharted składa się z czterech części. Gra ukazała się na platformę Playstation. Gracz wciela się w postać Nathana Drake'a – poszukiwacza

przygód i skarbów. Nathan w kolejnych częściach poszukuje starożytnych skarbów i zabytków (na przykład Eldorado), a fabuła gry, całkiem słusznie, przywodzi na myśl przygody Indiany Jonesa.

Nathan Drake do osiągnięcia swoich celów wykorzystuje jednak mnóstwo środków, z którymi nie powinni spotykać się młodzi użytkownicy konsol, są to wszelkiego rodzaju broń palna, Nathan korzysta też ze swoich pięści, aby pokonać wrogów. Krew leje się strumieniami, a sceny przemocy uzupełniane są scenami, w których występuje alkohol, palenie tytoniu i przekleństwa.

5.5. GRY DLA UŻYTKOWNIKÓW OD 18 ROKU ŻYCIA

Tytuł	Kategoria wiekowa	Informacje o zagrożeniach, oznaczenia PEGI	
Assassin's Creed	18	Assassin's Creed to seria gier akcji, w których gracz przenosi się w czasie w różne okresy historyczne. Ma za zadanie pokonać wrogów przy użyciu różnego rodzaju broni – gra zawiera przemoc.	

Rodzaj gry: Gra akcji – rozgrywka polega na szybkości akcji, której gracz jest uczestnikiem oraz refleksie gracza.

W Assassin's Creed gracz ma możliwość przeniesienia się przeszłość i poznania historycznych postaci. Zostaje wplątany w konflikt między templariuszami

i assassynami, który rozwija się na przestrzeni wieków. W zależności od części gry, gracz pojawia się w różnych miejscach i czasie – w renesansowej Florencji, XVI wiecznym Konstantynopolu, na opanowanych przez piratów Karaibach, w czasie wojny o niepodległość w Stanach Zjednoczonych czy rewolucyjnym Paryżu z końca XVIII w.

W każdym z tych miejsc gracz ma za zadanie wytropić i wyeliminować templariuszy, z którymi walczą assassyni – do dyspozycji ma różnego rodzaju broń – noże, miecze, sztylety, pistolety czy kusze. Śmierć głównych wrogów pokazywana jest w zwolnionym tempie i dość dokładnie. W dialogach niekiedy pojawia się podtekst erotyczny (ale nie nagość), a gracz ma możliwość korzystania z pomocy różnego rodzaju „typów spod ciemnej gwiazdy” – złodziei, łotrów czy prostytutek (zadaniem tych ostatnich jest jednak rozpraszenie przeciwników gracza, a nie jak się można domyślać seks).

Dobłą stroną gry jest wierne przedstawienie zabytków miast, do których trafia gracz – główny bohater gry może wspinać się po florenckiej katedrze Santa Maria del Fiore, odwiedzić paryskie Notre Dame czy zobaczyć ruiny Koloseum w renesansowym Rzymie.

Tytuł	Kategoria wiekowa	Informacje o zagrożeniach, oznaczenia PEGI	
Battlefield	18	Battlefield to gra FPS, w której gracz spotka się z ekstremalną i realistyczną przemocą. Gracz trafia w niej w sam środek współczesnego pola bitwy i otrzymuje cały arsenał do pokonania wrogów.	

Rodzaj gry: *First Person Shooter* (FPS) – gra, w której przy pomocy różnego rodzaju broni gracz ma za zadanie wyeliminować przeciwników. Gracz obserwuje wydarzenia w grze z perspektywy pierwszej osoby – trzyma broń i strzela do wrogów.

W Battlefieldzie gracz trafia w sam środek współczesnego pola bitwy. W kampanii dla pojedynczego gracza bierze udział w walkach w konfliktach na całym świecie (miejsce zależy od części gry, najnowsza skupia się na walce oddziałów specjalnych policji z organizacjami przestępczymi).

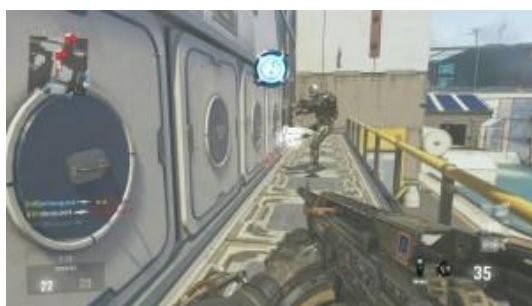
Do dyspozycji gracza oddano arsenał broni ręcznej, jak i pojazdów, które służą do zabijania – karabinów, pistoletów, snajperów, noży, czołgów, samolotów i wielu innych.

W trybie wieloosobowym gracze muszą współpracować. Są podzieleni na dwie drużyny i mogą wybrać jedną z kilku klas postaci, którymi pokierują (każda ma inne właściwości). W tym trybie również mogą używać broni wymienionych powyżej.

Gracz doświadcza realistycznej przemocy – trafieni przeciwnicy krwawią, a między walkami przedstawiane są różnego rodzaju sceny z pola walki (w tym tortury). W grze umieszczono system niszczenia otoczenia, dzięki któremu gracz ma możliwość wpływu na wygląd mapy.

Tytuł	Kategoria wiekowa	Informacje o zagrożeniach, oznaczenia PEGI	
Call of Duty	18	Call of Duty to popularna strzelanka (FPS), w której gracz przenosi się na wirtualne pole bitwy. To twarda, brutalna gra, w której gracz napotyka przemoc, krew i ostry, wulgarny język.	

Rodzaj gry: *First Person Shooter* (FPS) – gra, w której przy pomocy różnego rodzaju broni gracz ma za zadanie wyeliminować przeciwników. Gracz obserwuje wydarzenia w grze z perspektywy pierwszej osoby – trzyma broń i strzela do wrogów.

Fabula najnowszej części gry Call of Duty osadzona jest w niedalekiej przyszłości (w przeciwieństwie do pierwszych części serii, które miały miejsce w czasie II wojny światowej), w której gracz bierze udział w konfliktach w Nigerii oraz Korei Południowej. Gracz otrzymuje do dyspozycji futurystyczny ekwipunek, w tym exoszkielec, który pozwala mu na wykonywanie różnego rodzaju aktywności, które przekraczają możliwości człowieka – skakanie na duże dystanse, tarcze ukrywające itp.

Gracze mogą spędzać czas grając w trybie pojedynczym jak i wieloosobowym. Oba z nich zawierają realistyczną przemoc, aby pokonać wroga gracz musi go zastrzelić. Trafieni przeciwnicy krzyczą z bólu, krwawią, upadają na ziemię i giną. Jeden z filmików przedstawia egzekucję rannych więźniów. Inny pokazuje martwych więźniów, którzy zwisają z sufitu i znajdują się w plastikowych workach.

Ostry i wulgarny język jest używany przez postacie otaczające gracza na każdym kroku. W grze przez internet gracze mogą korzystać z wbudowanego czatu, na którym gracz może być narażony na niestosowny język i różnego rodzaju dyskusje, prowadzone z nieznanymi.

Tytuł	Kategoria wiekowa	Informacje o zagrożeniach, oznaczenia PEGI	
Counter-Strike: Global Offensive	18	CS:GO to jedna z najpopularniejszych ostatnimi czasy gier FPS. Zadaniem gracza jest staniecie po jednej ze stron – terrorystów lub antyterrorystów i eliminacja przeciwnej drużyny. Gra zawiera przemoc.	

Rodzaj gry: *First Person Shooter* (FPS) – gra, w której przy pomocy różnego rodzaju broni gracz ma za zadanie wyeliminować przeciwników. Gracz obserwuje wydarzenia w grze z perspektywy pierwszej osoby – trzyma broń i strzela do wrogów.

Counter-Strike: Global Offensive (CS:GO) to czwarta gra z serii Counter-Strike. Wcześniejsze części to Counter-Strike 1.6, CS: Condition Zero oraz CS: Source. Starsze części gry różnią się głównie grafiką oraz ilością dostępnych broni. Ich główne założenie jest jednak takie samo – chodzi o pokonanie przeciwnej drużyny.

Gra w Counter-Strike odbywa się w głównie w trybie wieloosobowym. Gracze są podzielone na dwie drużyny – terrorystów, którzy muszą podłożyć bombę w jednym z dwóch wskazanych obszarów oraz antyterrorystów, którzy muszą temu zapobiec. Gracze na początku każdej rundy kupują broń, przy pomocy której eliminują kolejnych przeciwników.

Gra zawiera dużą dawkę przemocy – po trafieniu z postaci tryska krew, która zostaje na ścianach, martwe ciała zalegają na mapach do końca każdej rundy. Dodatkowo, gracz może spotkać się z przemocą ze strony współgraczy – gra udostępnia czat głosowy, na którym nierzadko można usłyszeć wulgaryzmy i niewybredne komentarze w stronę innych graczy (często tych, którzy grają gorzej).

Chociaż gra kształtuje refleks, umiejętność stosowania różnorodnych taktyk czy rozwija komunikację w języku angielskim, to dzieci i młodzież nie powinny po nią sięgać, z uwagi na negatywne treści, które pojawiają się w grze.

Gra umożliwia mikropłatności, za które gracze mogą kupić „skórki” na bronie, które zmieniają ich wygląd, ale nie polepszają jej statystyk. Dodatkowo, bronią można handlować lub obstawiać mecze profesjonalnych drużyn Counter-Strike’a, co może doprowadzić do frustracji związanej z utratą broni lub przyczynić się do uzależnienia od hazardu.

Tytuł	Kategoria wiekowa	Informacje o zagrożeniach, oznaczenia PEGI	
Fallout 4	18	Gra zawiera przemoc wobec innych, brutalne sceny i wulgarny język.	

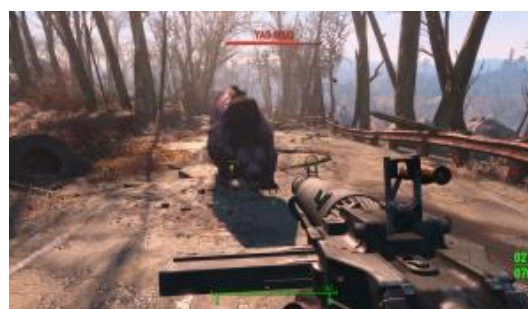
Rodzaj gry: RPG (Komputerowa gra fabularna) – gatunek gier komputerowych, w którym gracz kontroluje bohatera (lub drużynę) poruszającego się po fikcyjnym świecie. Często gracz tworzy własną postać określając jej cechy i wygląd zewnętrzny. W trakcie rozgrywki można pomagać postaciom niezależnym i zabijać przeciwników, dzięki czemu awansuje na kolejne poziomy i zdobywa nowe

umiejętności.

Fallout 4 osadzony jest w postapokaliptycznym świecie – gra rozpoczyna się w momencie wybuchu wojny nuklearnej. Postać gracza ukrywa się w schronie znanym jako Krypta 111 i jako jedyna wychodzi z niego ocalała po 200 latach. Zadaniem gracza jest przemierzanie zniszczonych przez wojnę nuklearną terenów i rozwiązywanie zadań.

Gra daje graczowi możliwość oglądania świata z perspektywy pierwszej lub trzeciej osoby. Do pokonywania różnego rodzaju wrogów można używać szeregu broni – karabinów, mieczy, granatów, a nawet małych bomb atomowych.

Gra często zwalnia upływ czasu, żeby pokazać spalone ciała ludzi. Gra jest przeznaczona dla dorosłych i zawiera wulgarny język. W czasie wykonywania zadań gracz może wybierać między różnymi opcjami dialogowymi, które pokażą nastawienie jego postaci do danego zadania. Gra może skłonić do rozważań nad wojną atomową i tym, jak groźna może być dla ludzkości.

Tytuł	Kategoria wiekowa	Informacje o zagrożeniach, oznaczenia PEGI
Far Cry	18	<p>Seria Far Cry zawiera mnóstwo scen nieodpowiednich dla dzieci – poczynając od ostrej przemocy, przez wulgarny język, do elementów o podtekście erotycznym.</p>

Rodzaj gry: *First Person Shooter (FPS)* – gra, w której przy pomocy różnego rodzaju broni gracz ma za zadanie wyeliminować przeciwników. Gracz obserwuje wydarzenia w grze z perspektywy pierwszej osoby – trzyma broń i strzela do wrogów.

Far Cry w zależności od części przenosi gracza w różne tereny naszego globu – w pierwszej części gracz trafia na Mikronezję, w której ma za zadanie rozwikłać tajemnicę wyspy, na którą trafił – pracuje na niej szalony naukowiec, które tworzy ogromną, zmutowaną armię w celu przejęcia władzy.

Kolejna część rzuca gracza do Afryki, gdzie jako najemnik musi zlikwidować Szakala, który sprzedaje broń dwóm frakcjom obecnym w grze.

W trzeciej części gracz trafia do dżungli gdzieś na dalekim wschodzie. Gracz wciela się w postać Jasona Brody'ego, który wraz z przyjaciółmi spędza w okolicy wakacje. Paczka przyjaciół zostaje porwana, graczowi udaje się uciec i jego zadaniem jest odbicie przyjaciół.

Część czwarta przeniosła gracza w Himalaje, gdzie jego bohater przyjeżdża, aby złożyć prochy swojej niedawno zmarłej matki. Dowiaduje się, że ojciec bohatera był pierwszym rebeliantem przeciwko armii królewskiej – jednej ze stron konfliktu i podejmuje walkę.

Seria Far Cry odznacza się nie tylko wspaniałą grafiką, ale też ogromną ilością przemocy fizycznej i słownej. Sceny tortur, kontekst seksualny oraz nagość pojawiają się w niej dość regularnie. Ponadto gracz przy pomocy szerokiego arsenału broni musi zabijać wrogów, a także polować na zwierzęta, z których skór tworzy różnego rodzaju ekwipunek.

Tytuł	Kategoria wiekowa	Informacje o zagrożeniach, oznaczenia PEGI
Grand Theft Auto	18	Jedna z najbardziej brutalnych serii gier komputerowych wszechczasów. Gracz jest wplątany w wojnę gangów, w której przemoc, seks i narkotyki spotyka się na każdym kroku. <div data-bbox="1059 264 1442 533" data-label="Image"> </div>

Rodzaj gry: gra akcji z otwartym światem – gra, w której rozgrywka wykorzystuje refleks gracza, jego zręczność, celność oraz szybkość. Otwarty świat pozwala natomiast na nieograniczoną eksplorację, w czasie której gracz może (ale nie musi) podejmować różnego rodzaju zadania wyznaczone mu przez twórców gry, jak i wyznaczać sobie cele samemu.

Grand Theft Auto (najnowsza odsłona ma nr V), czyli w skrócie GTA, to gra, która zdobyła szereg nagród na całym świecie. Zdobyła sobie popularność dzięki kontrowersjom jakie wzbudza duża dawka przemyślenia z jaką spotyka się w niej gracz. W każdej części serii gracz wciela się w rolę gangstera w amerykańskiej metropolii, który pnie się po szczeblach mafijnej kariery. Może jednak skorzystać z otwartego świata i zająć się kolekcjonowaniem samochodów (które trzeba wcześniej ukradnąć) lub... rozwożeniem pizzy albo spełnianiem się w roli taksówkarza (te aspekty gry wydają się adekwatne dla młodego odbiorcy, ale są one jedynie „przerywnikiem” głównej linii fabularnej).

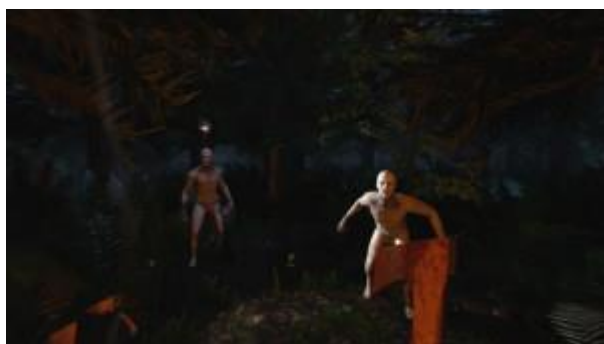
Wykonywane przez graczy misje dotyczą różnej przestępczej działalności – mogą wyświadczać przysługi lokalnym bossom mafii, kraść samochody, rozprowadzać narkotyki, wymuszać haracze czy przeprowadzać napady na banki. Sceny z udziałem głównych bohaterów są okraszone dużą dawką wulgaryzmów.

GTA jest grą bardzo dynamiczną – w momencie popełnienia przestępstwa policja wszczyna pościg za postacią gracza, a do rannych (na przykład w przeprowadzonym chwilę wcześniej przez gracza zamachu) podjeżdżają służby medyczne. Gracz ma do wyboru szereg broni, którymi może rozprawiać się z przeciwnikami – od zadawania ciosów prostym śrubokrętem, przez pistolety, karabinki, shotguny do raketnicy, która rozrywa wrogów na kawałki. Walka odbywa się z perspektywy 3 osoby.

Chociaż wiemy, że popełnianie zbrodni w grach nie stworzy z naszych dzieci automatycznie zabójców, to na pewno GTA nie jest serią, którą powinny oglądać. Przemoc, seks i wulgaryzmy pojawiają się tu tak często, że potrafią wzbudzić mieszane uczucia wśród dorosłych. Dlatego też główni bohaterowie gry nie powinni być postaciami w jakie wciela się młody człowiek

Tytuł	Kategoria wiekowa	Informacje o zagrożeniach, oznaczenia PEGI	
Amnesia, The Forest, Outlast, 7 days to die i inne	18	Survival horrorry jak sama nazw wskazuje nie nadają się dla młodego odbiorcy. Gry tego typu zawierają przemoc, treści, które mogą przerazić, wulgarny język i niosą inne zagrożenia.	

Rodzaj gry: *survival horror* – podgatunek przygodowej gry akcji, który jest inspirowany fantastyką grozy, w którym głównym zadaniem gracza jest utrzymanie bohatera przy życiu. Gracze są często podatni na zranienie, mają mało przedmiotów i muszą z nich racjonalnie korzystać, aby przejść grę. Poziomy są zwykle zaprojektowane jako ciemne i klaustrofobiczne,

budzące niepokój.

We wszystkich *survival horrorach* zadaniem gracza jest przetrwanie, niekiedy musi przy okazji rozwiązać zagadki – tak jak w przypadku gry *Outlast*, w której zostaje umieszczony w zakładzie dla obłąkanych gdzieś w Kolorado. Jego zadaniem jest rozwiązanie zagadki masakry personelu ośrodka. Gra czerpie garściami z estetyki *gore*, pełno w niej brutalności, krwi, wnętrzności, odrąbanych kończyn czy okaleczonych ciał. Jest to obraz, którego dzieci zdecydowanie nie powinny oglądać.

Inna z wymienionych gier – *The Forest* – umieszcza gracza w tytułowym lesie, jest on jedyną ocalałą osobą z katastrofy samolotu. Ląduje na wyspie, buduje schronienie, wszystko wydaje się być w porządku... Do czasu, kiedy w nocy pojawiają się zamieszkałi wyspę mieszkańcy – zmutowani kanibale, którzy walczą z naszym bohaterem. Przy pomocy wszelkich dostępnych środków gracz musi postarać się przeżyć. Niekiedy rozwiązaniem będzie otwarta walka, a innym jej unikanie. Gra zawiera przemoc i sceny grozy.

Przedostatni z wymienionych tytułów – *Amnesia* nawiązuje do prozy grozy H.P. Lovecrafta. Gracz w atmosferze niepokoju przemierza w nim osiemnastowieczny zamek, w którym cały czas coś zagraża jego życiu. Z jakiegoś powodu stracił pamięć i w trakcie gry próbuje rozszyfrować, dlaczego tak się stało.

Ostatni wymieniony tytuł, czyli *7 Days to Die* w zasadzie łączy wiele wątków z trzech poprzednich – gracz musi tym razem unikać hord zombie, które zarażają wirusem zmieniającym żywych w zombie we właśnie 7 dni (stąd tytuł). Praktycznie wszystkie gry z gatunku *survival horror* – także te nie wymienione jak *H1Z1*, *F.E.A.R.*, *Dead Island*, *Silent Hill*, *Alan Wake* – nie nadają się dla dzieci z wyżej wymienionych powodów.

Tytuł	Kategoria wiekowa	Informacje o zagrożeniach, oznaczenia PEGI	
The Last of Us	18	Gra zawiera przemoc, krew, przerażające sceny, walkę, wulgaryzmy.	

Rodzaj gry: przygodowa gra akcji z elementami *survival horroru* – gra łącząca elementy gry przygodowej z różnymi elementami gier akcji, w których ważną część stanowią elementy oparte na refleksie, zręczności i rozwiązywaniu łamigłówek. Poza tym w grze znajdują się elementy *survival horrorów*, w których zadaniem gracza jest przetrwanie w niesprzyjających, często przerażających, okolicznościach.

Akcja The Last of Us toczy się w 2033 r. po wybuchu epidemii. Głównym bohaterem jest Joel, którego zadaniem jest eskorta nastoletniej dziewczynki do grupy ludzi z organizacji Świetlików. Przez całą podróż bohaterowie muszą zmagać się z zainfekowanymi jak i ocalanymi ludźmi, którzy za wszelką cenę próbują przetrwać (podobnie jak główni bohaterowie).

W grze znajdują się elementy, które mogą przerazić młodych użytkowników komputerów. W grze znajduje się też duża ilość przemocy – gracz, alby przetrwać musi zabijać, wysadzać i w inne sposoby mordować przeciwników. Czasami musi się przed nimi chować, aby uniknąć śmierci swojego bohatera. W grze występują też przekleństwa i odniesienia seksualne.

Gra The Last of Us jest tzw. „PlayStation exclusive” co oznacza, że została wydana tylko na tę platformę.

Tytuł	Kategoria wiekowa	Informacje o zagrożeniach, oznaczenia PEGI	
The Elder Scrolls V: Skyrim	18 lat	Gwałtowna gra zawierająca brutalną przemoc, gracz może podejmować dwuznacznie moralnie decyzje.	

Rodzaj gry: RPG (Komputerowa gra fabularna) – gatunek gier komputerowych, w którym gracz kontroluje bohatera (lub drużynę) poruszającego się po fikcyjnym świecie. Często gracz tworzy własną postać określając jej cechy i wygląd zewnętrzny. W trakcie rozgrywki można pomagać postaciom niezależnym i zabijać przeciwników, dzięki czemu awansuje na kolejne

poziomy i zdobywa nowe umiejętności. Komputerowa gra fabularna może rozgrywać się w różnych konwencjach np. fantasy, science fiction czy steampunk.

TES V: Skyrim to rozbudowana, otwarta gra fabularna (RPG) oparta na misjach wypełnionych przemocą (krwawymi walkami). Gracz używa mieczy, toporów i młotów w brutalnej walce wręcz

z przeciwnikami: człowiekiem lub postaciami ze świata fantasy. Podczas walki krew rozbryzguje się w powietrzu, pokrywając podłogi i ściany. Wrogowie mogą chrząkać, krzyczeć, a po uderzeniu zachowywać się jak „szmaciana lalka”. Walka może zostać prowadzona z perspektywy pierwszej osoby. Gracze mogą również atakować za pomocą łuków i zaklęć z daleka, ale towarzyszy widok krwi. Gracze odkrywają podczas rozgrywki sceny z przemocą, w tym pokoje tortur.

Wymaga od graczy umiejętności dyplomatycznych. Gra jest w dużej mierze zależna od decyzji graczy. Gracze mogą działać szlachetnie lub amoralnie. Wyborom gracza zwykle towarzyszą właściwe konsekwencje, czyli tych, którzy czynią dobro zostaną nagrodzeni, a ci którzy czynią zło prawdopodobnie skończą w więzieniu, tracąc mienie i umiejętności, które nabyli.

Gra jest gęsto wypełniona dialogami związanymi z seksualnością (nawiązania do namiętności, dziwki, gwałtów i niewolników seksualnych), alkoholem (wino, piwo i miód mogą być zbierane i spożywane przez gracza; niektóre zadania mogą koncentrować wokół alkoholu i mogą mieć wpływ na zwiększenie wyniku gracza), jak także i złożonymi kwestiami społecznymi, politycznymi i gospodarczymi.

Tytuł	Kategoria wiekowa	Informacje o zagrożeniach, oznaczenia PEGI	
Wiedźmin 3: Dziki Gon	18	Gra zawiera przemoc wobec innych, brutalne sceny, wulgarny język, elementy, które mogą budzić grozę lub przerażenie oraz sceny seksu.	

Rodzaj gry: RPG (Komputerowa gra fabularna) – gatunek gier komputerowych, w którym gracz kontroluje bohatera (lub drużynę) poruszającego się po fikcyjnym świecie. Często gracz tworzy własną postać określając jej cechy i wygląd zewnętrzny. W trakcie rozgrywki można pomagać postaciom niezależnym i zabijać przeciwników, dzięki czemu awansuje na kolejne poziomy i zdobywa nowe umiejętności.

Wiedźmin 3: Dziki Gon, podobnie jak poprzednie części serii został osadzony w wykreowanym przez Andrzeja Sapkowskiego uniwersum. Jest to znakomita gra fabularna, w której gracz kieruje poczynaniami tytułowego wiedźmina – Geralta z Rivii. Świat gry jest w pełni otwarty, gracz może decydować, które zadania wykona najpierw, a które po jakimś czasie. Znajduje też coraz lepszy ekwipunek, który pomaga mu w walce. Jest to jednak gra wyłącznie dla dorosłych.

Przeciwnicy jakich napotyka gracz sobą to zwierzęta, różnego rodzaju potwory – gryfy, wampiry, upiory, wilkołaki i wiele innych. Postać może też walczyć przeciwko ludzkim strażnikom, którzy strzegą różnych lokacji. Gracz może niekiedy wybrać, czy chce zabić potwora, czy może darować mu życie (wiedźmiński kodeks zakłada, że nie wszystkie potwory są złe i tak rzeczywiście jest w grze – niejednokrotnie mogą nam one pomóc zamiast zaszkodzić).

Duża część gry koncentruje się na walce, która wygląda niezwykle efektownie – przy pomocy miecza wiedźmin szlachtuje zarówno postacie ludzkie, jak i potwory. Odcinanie kończyn, przecinanie na pół ciał, to efektowne ciosy końcowe, które pojawiają się w grze regularnie. Scenki przerywające rozgrywkę zawierają dodatkowe elementy brutalności i wulgarnego języka. W rozgrywce pojawia się również seks, a Geralt może korzystać z usług prostytutek. Gracz może też wziąć udział w zawodach picia alkoholu czy karczemnych bójkach. Są to sceny, których dzieci nie powinny oglądać.

5.6. INNE GRY

Tytuł	Kategoria wiekowa	Informacje o zagrożeniach, oznaczenia PEGI
Gry na stronach internetowych	3-18+	Serwisy internetowe takie jak Jeja.pl, Cda.pl, czy Wyspa gier zawierają różne gry. Znajdziemy wśród nich takie, które nadadzą się zarówno dla najmłodszych graczy – edukacyjne, logiczne itp. jak i takie, w które nie powinni grać gimnazjaliści.

Między innymi: gry.pl, friv.com, kizi.com, poki.pl, A10.com, grydladziejczyn.pl, y8.com, Tanki Online.

Rodzaj gry: różne gry flashowe – od prostych zagadek logicznych dla najmłodszych, po nieskomplikowane gry akcji.

Serwisy typu: Wyspa gier, Cda czy Jeja zawierają mnóstwo różnego rodzaju darmowych gier, w które można zagrać jeśli tylko ma się przeglądarkę internetową i wtyczkę Flash Player. Znajdziemy tam zarówno gry dla małych dzieci jak Przygody Ślimaka Boba, którego gracz musi przeprowadzić przez

rodzaju przełączniki, jak i grę Miasto przestępców, która jest reklamowana słowami: „Gra przypominająca GTA i inne strzelanki w pełnym 3D. Chwyć za broń i ruszaj w miasto.” Jeśli jakakolwiek gra chociaż przypomina GTA to z założenia nie powinna być dla dzieci i możemy przyjąć, że znajdziemy tam różnego rodzaju przemoc i inne treści nieodpowiednie dla młodego odbiorcy.

Chociaż wszystkie cechują się raczej prymitywną grafiką i przemoc nie jest w nich tak realistyczna jak w „dużych tytułach”, to warto sprawdzić w jakie gry gra nasze dziecko na stronach tego typu. Mimo tego, że gry te mają zwykle prymitywną grafikę, to często poruszają treści nieodpowiednie dla dzieci i młodzieży. Zwłaszcza, że pod niektórymi grami znajdują się reklamy innych gier, które niekoniecznie są podobne do tej, w którą aktualnie gramy – pod grą Kliknij Żabę!, która polega na znalezieniu wszystkich żab na danej planszy, znalazła się reklama gry Idealna dziewczyna, w której znajdziemy podtekst seksualny. Co prawda przed zagranie w gry nieodpowiednie dla dzieci wyświetla się ostrzeżenie, że „gra może być nieodpowiednia dla użytkowników, którzy nie mają 18 lat”, to jednak należy uważać przy wyborze gier na tego typu stronach i każdą grę należy oceniać indywidualnie.

Tytuł	Kategoria wiekowa	Informacje o zagrożeniach, oznaczenia PEGI	
Przeglądarkowe MMO (Taern, Margonem, Shakes&Fidget, Howrse, Hero Zero itp.)	7-18+	Uwaga na mikropłatności – gry tego typu zawierają mikropłatności, które pomagają w grze, ale nie są konieczne, aby się dobrze bawić. Są to gry wieloosobowe, więc należy uważać na swoje dane osobowe.	

Rodzaj gry: **MMO (RPG, CSG i inne)** – *Massively multiplayer online (Role Playing Game, Computer Strategic Game)* – gry wieloosobowe, w których duża liczba graczy jednocześnie bierze udział w rozgrywce.

Przeglądarkowe gry MMO pozwalają na wzięcie udziału w dużych rozgrywkach online. Wspomniane powyżej **Taern** i **Margonem** to polskie produkcje.

Są to gry podobne do „dużych” MMORPG, jednak wymagają do działania jedynie przeglądarki internetowej. Gracz wypełnia w nich zadania, walczy z potworami i przeciwnikami, a także zdobywa kolejne poziomy doświadczenia. Chociaż gry mają raczej nieskomplikowaną grafikę, to dają dużo frajdy i wokół gier tego typu tworzą się duże i zaangażowane społeczności. Są jednak oparte na walce – przeciwko potworom, a także innym graczom. Należy zastanowić się czy przemoc podana nawet w tak prosty sposób, w jaki jest przedstawiona w tej grze jest odpowiednia dla wieku naszego dziecka.

Powyższe gry zawierają mikropłatności, które nie są wymagane, aby grać. Jeśli decydujemy się na zakup w grze, musimy dbać o nasze dane osobowe i dane karty kredytowej.

Inne gry wieloosobowe na przeglądarki internetowe często prowadzą, rozgrywkę w trybie rzeczywistym (na przykład **OGame**), co oznacza, że aby wybudować jakieś budynki należy przeczekać określony okres czasu (na przykład kilka godzin) – zagrożeniem może być moment, w którym gracz za bardzo angażuje się w świat gry i aby grać wstaje na przykład w środku nocy, aby podjąć działania w grze.

Gry przeglądarkowe są mogą być osadzone w różnych światach – mniej lub bardziej przerażających czy wypełnionych przemocą. Jednoznaczne stwierdzenie, ile lat powinien mieć gracz, który zasiada do rozgrywki jest niemożliwe i każda gra powinna być traktowana indywidualnie – wspomniane wyżej Howrse pozwalają na przykład na zarządzanie ośrodkiem jeździeckim – zakup koni.

Grupa Edukacja 3.0 to aktywny zespół trenerów i edukatorów – pasjonatów nowych technologii, czerpiących satysfakcję ze swojej pracy. Każdy edukator wnosi do grupy swoje doświadczenie zgodne z dotychczasową pracą zawodową. Wszystkich łączy ciekawość świata i chęć rozwoju osobistego. Grupa Edukacja 3.0. to również prężnie działająca firma, która prowadzi innowacyjne szkolenia oraz badania oraz eventy z zakresu nowych technologii dla dzieci, młodzieży i dorosłych.

Misja Edukacji 3.0 to badanie i wdrażanie pionierskich technologii na rynek edukacyjny poprzez tworzenie nowych lub ulepszonych produktów (w tym szkoleń) oraz nabywanie wiedzy eksperckiej dotyczącej zastosowania nowych technologii w edukacji.

Nasze działania realizujemy w ramach Centrum Kompetencji Cyfrowych oraz Ośrodka Badawczo-Rozwojowego.

Centrum Kompetencji Cyfrowych prowadzi działania edukacyjne z wykorzystaniem nowoczesnych metod i technik pracy dla dzieci, młodzieży i dorosłych (w tym nauczycieli i seniorów). Spośród wielu działań na szczególną uwagę zasługują: warsztaty dotyczące nauki programowania, warsztaty z Lego Education®, w tym warsztaty z robotyki, mechaniki, fizyki, pneumatyki, energii odnawialnej oraz przedmiotów humanistycznych, warsztaty z robotyki w oparciu o autorskie konstrukcje oraz Lego Education WeDo®, Lego Education Mindstorms®, warsztaty dotyczące tworzenia gier komputerowych, oraz edukacji interdyscyplinarnej poprzez w MinecraftEdu, zajęcia oparte o metodę webquest, gry terenowe, w tym miejskie oparte na technologiach informacyjno-komunikacyjnych, eventy technologiczne.

Ośrodek Badawczo-Rozwojowy prowadzi działania badawcze i wdrożeniowe dla edukacji i biznesu. W ramach działań ośrodka realizowane są diagnozy zapotrzebowania na działania szkoleniowe lub wychowawcze, prowadzone badania kwestionariuszowe i eye-trackingowe w obszarze edukacji, marketingu i skuteczności pracy, konstruowane i wdrażane nowe treści edukacyjne: scenariusze zajęć, aplikacje opartych o nowoczesne technologie (np. AR, VR) oraz eksperckie usługi doradcze.

Jesteśmy profesjonalnym i godnym zaufania partnerem dla klientów instytucjonalnych w zakresie obsługi projektów edukacyjnych. Współpracujemy ośrodkami akademickimi, jednostkami samorządu terytorialnego, szkołami, ośrodkami doskonalenia nauczycieli, Puławskim Parkiem Naukowo-Technologicznym czy Uniwersytetem Dziecięcym UMCS.

Autorzy poradnika:

Paweł Chilczuk - historyk, edukator i gracz. Jest pomysłodawcą pierwszych na Lubelszczyźnie warsztatów dla dzieci i młodzieży w środowisku gry Minecraft w marcu 2015 r. Od tego czasu współpracuje z Edukacją 3.0. Entuzjasta i edukator nowych technologii – na swoich zajęciach wykorzystuje gry wideo, LEGO Education, VR/AR oraz inne technologie informacyjno-komunikacyjne. Prowadził szkolenia dla dzieci, młodzieży, studentów i nauczycieli. Wykładowca Uniwersytetu Dziecięcego UMCS, trener umiejętności cyfrowych w ramach projektu dla „Przestrzeń from Facebook”. Z wykształcenia historyk, jest dokumentalistą programu “Historia bez cenzury”. W wolnych chwilach gra w gry wideo i poszukuje odpowiednich do zastosowania w edukacji dzieci i młodzieży. Zwycięzca jednego z odcinków teleturnieju “Jeden z dziesięciu”.

Robert Turski - Doświadczony edukator dzieci, nauczycieli, rodziców i seniorów z zakresu TIK (tablice interaktywne, urządzenia mobilne, rozszerzona i wirtualna rzeczywistość, robotyka, programowanie i wykorzystania gier komputerowych w nauczaniu). Specjalista w zakresie działań profilaktycznych dotyczących współczesnych zagrożeń rozwoju dzieci i młodzieży. Koordynator i trener projektów młodzieżowych. Współzałożyciel Ośrodka Badawczo-Rozwojowego „Edukacja 3.0”. Wykładowca Uniwersytetu Dziecięcego UMCS, trener umiejętności cyfrowych w ramach projektu dla Przestrzeń from Facebook. Moderator grupy społecznościowej „AR i VR w edukacji”. Organizator gier terenowych i innych wydarzeń edukacyjno-rozrywkowych. Ekspert Sieci Edukacji Cyfrowej „KOMETA”. Wpisany na Listę 100 SPRUC w 2018 r.